

El gust per la lectura
Educació primària

UNA MÀ DE CONTES

GUIA PER AL PROFESSORAT

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

SEMINARI
“El gust per la lectura”
2009-2010
Educació primària

Direcció General d'Innovació
Subdirecció General de Llengües i Entorn
Servei d'Immersion i Ús de la Llengua

UNA MÀ DE CONTES

ANNA F. BUÑUEL
NÚRIA ALBA ROMÀ

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	7
El conte: fitxa tècnica	7
La narració de contes a les aules de primària	10
El web «Una mà de contes»	10
Orientacions generals	11
La selecció de contes	12
Propostes bibliogràfiques	14
Annex. Recull de fórmules d'inici i d'acabament de contes	15
<i>LA CAPUTXETA VERMELLA. Guia didàctica . . . . .</i>	<i>17</i>
El conte: fitxa tècnica	19
Què treballarem?	19
Dimensió literària	21
Dimensió comunicativa	22
Tractament de la informació i competència digital	25
Competència artística i cultural	25
Webgrafia	26
Annexos:	
1. Marro de la Caputxeta	27
2. Titelles per imprimir	28
3. Activitats de lectura de la imatge	29
4. Text del conte	37
<i>EL BANQUET IMAGINARI. Guia didàctica . . . . .</i>	<i>39</i>
El conte: fitxa tècnica	41
Què treballarem?	42
Dimensió literària	43
Dimensió comunicativa	46
Tractament de la informació i competència digital	48
Bibliografia i webgrafia	52
Annexos:	
1. Activitats de lectura de la imatge	53
2. Jocs de llengua	55
3. Pauta de valoració de la narració oral	56
4. Text del conte	57

<i>EL BARRET MÀGIC.</i> Guia didàctica	59
El conte: fitxa tècnica	61
Què treballarem?	61
Dimensió literària	63
Dimensió comunicativa	65
Tractament de la informació i competència digital	68
Competència artística i cultural	70
Bibliografia	72
Annexos:	
1. Activitats de lectura de la imatge	73
2. Pauta de valoració de la narració oral	78
3. Text del conte	79
<i>EL LLUM.</i> Guia didàctica	81
El conte: fitxa tècnica	83
Què treballarem?	84
Dimensió literària	85
Dimensió comunicativa	90
Competència audiovisual	93
Competència artística i cultural	93
Tractament de la informació i competència digital	94
Bibliografia i webgrafia	96
Annexos:	
1. Activitats de lectura de la imatge	97
2. Pauta de valoració de la narració oral	100
3. Text del conte	101
<i>EL PATUFET.</i> Guia didàctica	103
El conte: fitxa tècnica	105
Què treballarem?	105
Dimensió literària	107
Dimensió comunicativa	110
Competència audiovisual	112
Tractament de la informació i competència digital	112
Webgrafia	114
Annexos	
1. Activitats de lectura de la imatge	115
2. Text del conte	119

INTRODUCCIÓ

EL CONTE

La paraula «conte» prové del llatí *computare*, que originàriament significava 'comptar numèricament'. De numerar objectes es passa a ressenyar i a descriure esdeveniments, en un principi reals i després, imaginaris.

El conte popular o rondalla pertany al folklore, és a dir, al saber tradicional del poble i dintre d'aquest folklore es situa a la literatura popular o tradicional.

El conte popular és anònim, neix i es transmet oralment. Sens cap mena dubte va tenir un autor inicial, però aquest autor va desaparèixer quan la comunitat va adoptar el conte com a seu. En passar de generació en generació, el conte es revestirà de diferents versions, però mantindrà el fons comú. La tradició ètnica i cultural imposarà a cada conte el seu segell i el narrador li imprimirà el seu estil.

Característiques del conte

Els gèneres literaris de tradició oral es caracteritzen per un conjunt de relacions entre forma, contingut i funcions.

a) Pel que fa a la **forma**, el conte presenta una sèrie de característiques:

- Estructura típica de la narració –amb introducció, nus i desenllaç–, emmarcada amb una fórmula d'inici i una altra de final.
- Absència de descripcions.
- Espai i temps imprecisos.
- Personatges esquemàtics, sovint sense edat ni nom –o amb un nom que ve donat per l'ofici que desenvolupa o per una qualitat física–, i estereotipats.
- Presència d'un narrador en tercera persona que elimina qualsevol element de dubte i que fa que l'oient accepti plenament el contingut del relat. Es tracta d'una veu que narra fets passats. En el cas de les rondalles, el seu caràcter de narracions de transmissió oral fa que siguin recreades per cada narrador i que es vagin modificant o enriquint amb afegits successius, cosa que dóna lloc a nombroses variants locals.
- Ús de fórmules d'inici i final, que actuen com a portes d'entrada i sortida al món de la imaginació.¹

Cal prestar molta atenció als aspectes lingüístics i literaris:

- **Frases versificades i cantades.** No és gens estrany que hi trobem personatges que parlin en vers o que cantin. Un bon exemple n'és en Patufet que, per evitar que el trepitgin, va cantant pel camí.
- **Repetició de paraules i frases.** S'usa habitualment per indicar una extensió o un perllongament de l'acció: *Camina que caminaràs...*
- **Ús de la comparació.** Recursos literaris com la comparació fan més elaborat i ric el llenguatge; són com brodats que ajuden a enriquir el teixit del conte: *La princesa tenia uns ulls blaus com un matí de primavera...*

---

¹ Vegeu, al final d'aquesta introducció, un petit recull de fórmules d'inici i de final per poder-les oferir a l'alumnat a l'hora de narrar contes.

- **Ús de frases fetes.** En qualsevol narració, les frases fetes proporcionen informació i agilitat al relat, sense abandonar el to col·loquial que les fa properes.
- **Ús de rimes.** La rima, herència de la transmissió oral, facilita la memorització i ofereix a l'infant l'oportunitat de desenvolupar l'oïda, la sonoritat i la cadència: *a la panxa del bou, que no hi neva ni hi plou...*
- **Ús d'onomatopeies.** Les onomatopeies aporten al relat vivacitat i força.

b) Pel que fa al **contingut**, hi coexisteixen motius sobrenaturals amb elements de la realitat. Els pilars sobre els quals descansen els contes parteixen de la realitat quotidiana: la pobresa, la fam i la necessitat mouen els personatges a sobreviure. Moltes vegades són un reflex de la visió del món que tenia la societat tradicional que els va veure néixer: el treball al camp –l'enyataires–, els oficis artesans –sastres, fusters, sabaters, botiguers... Les rondalles tradicionals, d'arrels molt antigues, estan vinculades al món rural; la societat urbana moderna, però, en genera de noves i en modifica el vehicle de transmissió, que ara poden ser les xarxes telemàtiques.

Algunes teories vinculen els contes als rituals de passatge a l'edat adulta que tenien la majoria de societats tradicionals. Finalment, el conte era un extraordinari vehicle de transmissió de valors en una època en què les escoles no s'havien inventat i l'aprenentatge es feia per contacte i imitació del món adult, i per transmissió oral.

Algunes teories psicoanalítiques vinculen l'origen de les rondalles a les pulsions profundes de la psique humana, i per això mateix tenen una importància cabdal en el desenvolupament psicològic de l'infant, perquè li donen eines per enfrontar-se als conflictes de la vida real. El cert és que, en la rondalla, s'hi combina una funció catàrtica –que ens ajuda a afrontar les pors i els tabús amb l'ús de la màgia i de la ironia– amb, d'altra banda, una funció alliçonadora i transmissora de pautes culturals.

c) Entre les principals **funcions** que tenen els contes, podem destacar:

- **Funció socialitzadora**

- Ajuden a descobrir d'altres mons i cultures. L'infant es fa partícip de la cultura d'altres països, i s'enriqueix amb les diferents mirades, personatges i llocs que els contes aporten. Donen, en definitiva, l'oportunitat de treballar la interculturalitat a l'aula.
- Ofereixen la possibilitat d'escoltar l'altre, de participar en un acte col·lectiu, intercanviar opinions, compartir moments.
- Ajuden a saber escoltar, a demanar la paraula, a participar.
- Proporcionen espais per compartir experiències comunes.
- Transmeten maneres d'entendre el món.

- **Funció pedagògica**

- Serveixen d'aprenentatge.
- Amplien camps d'experiència.
- Ofereixen gran varietat de temes.

- **Funció emocional**

- Susciten vincles entre qui fa de narrador i l'oient.
- Permeten descobrir valors, comportaments, maneres d'actuar.
- Permeten identificar-se amb els personatges.
- Deixen viure emocions.

- **Funció estètica**

- Posen en contacte l'infant amb il·lustracions, amb imatges que desenvolupen la sensibilitat artística i estètica.

- **Funció lingüísticoliterària**

- Descobreixen el significat del ritme, l'entonació.
- Permeten familiaritzar-se amb la llengua i les seves estructures.
- Proporcionen el contacte amb els recursos literaris de la narració.
- Ajuden a ampliar el vocabulari.
- Són el primer pas per conduir l'infant a la lectura.
- Conviden l'infant a recrear contes.
- Impliquen l'infant a entendre mots, establir analogies, fer deduccions, precisar significats.
- Despertem la sensibilitat literària.
- Afavoreixen el descobriment del llenguatge no verbal.
- Ajuden a l'aprenentatge de models narratius.
- Aporten recursos lingüístics i literaris.

- **Funció intel·lectual**

- Desenvolupen la memòria, l'anticipació de l'argument, l'estructuració del contingut, la imaginació i creativitat de l'infant.
- Desenvolupen activitats mentals com memoritzar, analitzar, anticipar, relacionar, imaginar, estructurar, pensar.
- Estimulen la capacitat de concentració i atenció.
- Contribueixen al procés evolutiu de l'infant.

- **Funció lúdica**

- Permeten de gaudir amb la narració i amb el clima de màgia.
- Afavoreixen el joc amb la paraula.
- Possibiliten el joc.
- Desenvolupen la capacitat de creació.

LA NARRACIÓ DE CONTES A LES AULES DE PRIMÀRIA

A l'escola, la narració de contes adquireix gran importància. És el moment en què els ulls s'obren de bat a bat. Les orelles es fan grans per sentir les veus dels personatges. És el moment en què la fórmula d'inici invita els infants a fer un viatge d'anada i tornada al país de la imaginació. A través de les paraules, a través dels sentiments i emocions, el conte convida a l'aventura, a beure del pou de la saviesa, a explorar mons inèdits, a detenir la mirada i parar l'orella en unes autèntiques obres d'art orals.

Narrar contes als nens i nenes d'educació primària vol dir oferir l'oportunitat d'una escolta activa; significa ajudar a desenvolupar la creativitat –perquè els contes, pel seu caràcter lúdic, porten a la creació i a la invenció. El conte entreté els nens i nenes, però no hem d'oblidar que també educa, els ajuda a créixer i a entendre el món.

EL WEB «UNA MÀ DE CONTES»

Una mà de contes ofereix l'oportunitat de endinsar-se en l'aventura de viatjar i gaudir amb els contes. Originàriament es tractava d'un programa produït per Televisió de Catalunya i adreçat al públic infantil. *Una mà de contes* ha adaptat, d'ençà de l'any 2000, un centenar de contes provinents de les tradicions culturals més diverses, combinant la literatura oral i escrita amb la il·lustració, les arts plàstiques i la música.

La pàgina web recull tots els contes que han anat apareixent en el programa de televisió (i que continuen apareixent), però també eines i propostes d'interactivitat entorn d'aquests contes. Us suggerim que, abans que res, us familiaritzeu amb el format d'aquesta pàgina i dels seus recursos:

(feu clic sobre la imatge per anar al web)

El primer espai, *Els contes*, permet accedir a tots els programes, seguint diferents criteris de cerca: per títol, per personatge, per origen geogràfic, per tècnica d'il·lustració, per autor i per il·lustrador. Cada narració es pot veure directament des de la xarxa o bé descarregar-la amb Real Player.

El segon àmbit, *Tallers*, ens dona accés a quatre opcions de treball a l'ordinador cadascuna de les quals permet desar les tasques dins de la mateixa pàgina, imprimir-les o, fins i tot, enviar-les al bloc. Les dues primeres opcions, *Dibuix* i *Retall i composició*, són per elaborar il·lustracions animades; la tercera, *Contes il·lustrats*, ens permet elaborar contes i imprimir-los, i la quarta, *Subtitulat*, facilita la incorporació del text escrit que es desitgi.

En el tercer àmbit, *Blog*, es pot aprofundir en alguns d'aquests contes (*Contes a fons*) o explorar temes transversals a tots ells (*Contes entrelaçats*). També es pot fer créixer el contingut del bloc amb l'opinió i les col·laboracions dels visitants (*El lloc dels usuaris*), amb instruments que faciliten el muntatge de documents multimèdia. Finalment, el l'àmbit *Enllaços* inclou una selecció de

pàgines d'Internet que permeten ampliar informació entorn dels temes tractats.

La nostra proposta a l'hora d'aprofitar els recursos d'aquesta pàgina és múltiple: d'una banda, *Els contes* posa a l'abast del docent un banc audiovisual extraordinari. Totes les històries tenen un format similar, amb el qual els nostres alumnes estan força familiaritzats, i de durada molt adient per a ser passades en una sessió d'aula, col·lectivament o individualment, en funció de l'activitat que s'hagi previst. Així doncs, en lloc d'explicar un conte, el «passarem» en format audiovisual. D'altra banda, els quatre tallers i el bloc permeten organitzar activitats relacionades amb «L'hora del conte», i ens posa a l'abast les eines per a fer-ho en suport informàtic, amb l'atractiu afegit de participar en la web.

Així doncs, *Una mà de contes* constitueix un recurs per a treballar els contes, assegurant-ne la comprensió i, a la vegada, contribuint a l'educació estètica i l'enriquiment de la imaginació; però també per a treballar les capacitats i competències dels nostres alumnes d'educació primària. Pensem de manera especial en les competències: comunicativa, artística, digital i d'aprendre a aprendre. A partir de cadascun dels contes que es proposen aquí i amb l'ajut de la web podem treballar l'ús de les TAC, la llengua oral, el treball de reflexió lingüística i literària, la creació plàstica i l'aprofundiment en aspectes concrets a través de petits projectes. Activitats que impliquen totes les matèries i que afavoreixen decisions d'organització del grup per parelles i per equips de treball, juntament amb la tasca individual que es plasmarà en el quadern de l'alumne.

ORIENTACIONS GENERALS

Us proposem que treballem un conte de manera periòdica: una vegada a la setmana, quinzenalment o bé trimestralment. La programació de l'aula en decidirà la freqüència. Cal, però, tenir en compte una sèrie de consideracions:

- **Abans de veure el conte.** És el moment de presentar-lo. Cal preveure l'espai físic, ja sigui l'aula, la biblioteca o la sala d'audiovisuals; procurarem que hi hagi una bona visibilitat i una bona audició per als qui escolten i miren els contes.

El mestre despertarà l'interès cap al conte que es veurà per tal d'activar els coneixements previs de l'alumnat. Pot fer servir algunes estratègies com:

— Crear espai de silenci i ambient acollidor; una atmosfera que predisposi a l'escolta activa; un clima d'atenció i tranquil·litat.

— Formular una sèrie de preguntes per:

- veure si coneixen el conte a partir del títol;
- activar els coneixements previs sobre el conte conegut.

- Fer la presentació dels personatges a partir d'il·lustracions o de dibuixos.
- Explicar per sobre l'argument, quan es tracti de nens nouvinguts.
- **Mentre es mira el conte.** El conte es pot veure més d'una vegada. És imprescindible, però, que el primer cop el mirem íntegrament, sense interrupcions, per tal de permetre que els nens i nenes entrin plenament dins la narració que estan veient i es deixin captivar per la màgia del text i de les imatges. Cal, després d'aquesta primera vegada:
  - Promoure l'escolta activa.
  - Donar pas a la participació.
  - Fer preguntes que facilitin la comprensió de l'argument.
  - Sol·licitar o no la participació de l'auditori.
- **Després de veure el conte**
  - Crear un espai per comentar-lo.
  - Fer un mapa conceptual amb els elements del conte.
  - Deixar reposar la paraula viscuda.
  - Deixar fluir els comentaris; es pot establir alguna conversa o petit intercanvi d'opinions.
  - Es pot recordar algun moment de la narració.
  - Es poden proposar activitats de creació i recreació, tant de caire literari com artístic o audiovisual –TAC.

LA SELECCIÓ DE CONTES

Hem intentat que la selecció de rondalles n'inclougui de clàssiques, de catalanes i alguna d'altres cultures; val a dir que la pàgina web *Una mà de contes* a hores d'ara ja constitueix un extraordinari recull de contes cadascun dels quals ens permet plantejar moltes línies de treball. També hem tingut en compte la seva qualitat literària i visual i els valors que transmet cadascun.

Vet aquí la tria:

Cicle inicial	<i>La Caputxeta vermella</i>	Conte clàssic
Cicle mitjà	<i>El barret màgic</i> <i>El banquet imaginari</i>	Contes d'altres cultures
Cicle superior	<i>El llum</i>	Rondalla mallorquina
Aula d'acollida	<i>El Patufet</i>	Conte popular català

Les activitats de cada conte es plantegen a partir de tres eixos de treball:

- **Aspectes literaris.** Les activitats pensades per al quadern de l'alumne volen incidir en el treball sistemàtic de la literatura en els diferents cicles de la primària.

El conte, com a text oral, posseeix una sèrie de característiques. Els trets que caracteritzen aquesta oralitat són:

- l'estructura de la narració
  - els recursos literaris: frases fetes, ús d'adjectius, repetició, comparacions
  - l'ús de fórmules d'inici i final
  - el temps
  - l'espai
  - la veu del narrador
  - el valor del conte
- **La comunicació oral.** La naturalesa dels contes i el vehicle amb què ens arriben – els vídeos originats en el programa de televisió– permeten aprofitar la força de la narració oral per fer un treball dels seus aspectes comunicatius:
    - escolta activa del conte: comprensió, observació del paper del narrador –veu, entonació, ritme, expressivitat...
    - expressió oral: narració de contes, conversa a partir del conte, diàleg, dramatització –amb titelles al cicle inicial–, cançons, recitat de poemes...
  - **L'ús de les TAC.** Aquests dossiers de treball, a diferència d'altres propostes d'*El gust per la lectura*, no es basen en un llibre, sinó en una pàgina web i en els clips de vídeo que recull. Això ens permet espigolar les propostes d'aquesta pàgina i relacionar-les amb el treball de llengua.

A partir de cada conte, volem treballar les competències bàsiques, en els aspectes següents:

- **Competència comunicativa lingüística i audiovisual**
  - Aspectes literaris
  - Parlar i escoltar
  - Llegir i comprendre
  - Treball a partir del vídeo
  - Gaudir de la rondalla
- **Competència artística i cultural**
  - Lectura de la imatge
- **Tractament de la informació i competència digital**
  - Treball del conte a l'ordinador
- **Aprendre a aprendre**
  - El projecte col·laboratiu
- **Autonomia i iniciativa personal**
  - El projecte col·laboratiu

- **Coneixement i interacció amb el món físic**
  - Descoberta d'un eix temàtic a partir del conte
- **Competència social i ciutadana**
  - Els valors associats al conte

El nostre plantejament no contempla de manera explícita el treball de la competència matemàtica. Actualment s'està treballant la vinculació entre els contes i el llenguatge simbòlic, cosa que implica el treball de la competència matemàtica. El mes d'octubre de 2009 s'han estrenat cinc contes d'*Una mà de contes* produïts en col·laboració amb el CREAMAT²; la Carme Aymerich, de l'escola Rocafonda de Mataró, ha elaborat una reformulació del conte amb llenguatge matemàtic en un grup de P-4³.

Finalment, hem de comentar que l'interès d'aquests contes fa que, sovint, hi hagi moltes propostes didàctiques d'un interès notable; sempre que n'hem tingut notícia, hem procurat recollir en cada guia didàctica les adreces on podeu trobar aquestes altres propostes.

PROPOSTES BIBLIOGRÀFIQUES

Us oferim aquí una selecció de bibliografia interessant per abordar el treball dels contes a l'escola:

- BULLICH, Eulàlia; MAURE, Mercè. *Manual del rondallaire*. Barcelona: La Magrana, 1996. Recull de contes amb indicacions per narrar-los a l'aula.
- CENTELLES, Jaume. *La biblioteca, el cor de l'escola*. Barcelona: Rosa Sensat, 2005. Especialment el capítol dedicat a la narració de contes.
- DEL PUIG, Irene. *Contes per pensar*. Barcelona: Edicions Destino/El Trident, 1996. Aborda la reflexió sobre els valors implícits en els contes.
- DURAN, Teresa. *Un i un fan cent*. Barcelona: La Galera, 2002. Cent personatges de la literatura popular infantil i juvenil desfilen per les seves pàgines tot donant-nos informació del seu entorn.
- LLUCH, Gemma (ed). *De la narrativa oral a la literatura per a infants*. Barcelona: Bromera, 2000. Diversos autors aborden diferents aspectes del conte a nivell teòric i pràctic.
- RODARI, Gianni. *Gramàtica de la Fantasia*. Barcelona: Columna, 2004. Recopilació de propostes per desenvolupar la creativitat a partir del conte.
- <http://www.uv.es/~sillam/RondallaNet/rondallanet.html>. Pàgina creada per Amaia Iturraspe i Josep B. Silla, on trobareu informació teòrica sobre rondallística, a més d'un complet recull de rondalles d'arreu del món i dels Països Catalans.
- <http://osmandros.blogspot.com/>. Web del rondallaire Albert Marquès. Consulteu els apartats *Narració oral* i *Guies de lectura* a l'espai *Per compartir*.
- <http://www.xtec.cat/ceip-octavio-paz/bibliote/manualconta.pdf>. En aquesta escola de Barcelona han elaborat i penjat a la web un manual fotocopiable de contacontes per als alumnes.

² http://phobos.xtec.cat/creammat/joomla/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=51&Itemid=109

³ <http://www.unamadecontes.cat/web/blog/tema/117>

ANNEX: RECURS DE FÓRMULES D'INICI I D'ACABAMENT DELS CONTES

FORMULES D'INICI

- Vet aquí que una vegada...
- En el temps dels bruixots...
- Hi havia una vegada...
- En aquell temps...
- Jo no hi era, però em van explicar que...
- Vet aquí que en aquell temps...
- Una vegada hi havia...
- Era una vegada...
- En un país molt llunyà hi havia...
- Temps era temps quan els animals parlaven i les persones callaven...
- Una vegada, fa molts anys...
- Un conte us explicaré, tan bé com jo sabré; si l'escolteu el sentireu, qui no el sentirà no el sabrà.
- De follies i de rondalles jo us en contaré un grapat, les unes serà mentides, les altres seran veritats.
- Això era i no era...
- Vet aquí que en aquell temps que les bèsties parlaven i les persones callaven...
- Vet aquí que en aquell temps que els ocells tenien dents...
- Vet aquí que en aquell temps dels catorze vents, que set eren bons i altres set dolents...
- L'any tirolany...
- Fa anys i anys...
- Vet aquí que en un poblet poblàs on tothom tenia nas...
- Rondalla ve, rondalla va, si no és mentida veritat serà.
- Rondalla ve, rondalla va, si és mentida, un sac de farina; si és veritat, un sac de blat.

FORMULES D'ACABAMENT

- Conte contat, conte acabat.
- Conte contat, conte acabat i aixeca la mà si t'ha agradat .
- Rondalla explicada, rondalla acabada.
- I això és tan veritat com que el conte s'ha acabat.
- I van ser feliços i van menjar tots anissos.
- I el que no ho vulgui creure que ho vagi a veure.

- Aquest conte s'ha acabat i si no és mentida és veritat.
- Catacric-catacrac conte acabat.
- Catacrac-catacric, conte finit.
- I és un gos i és un gat i aquest conte s'ha acabat.
- I vet aquí un gat i vet aquí un gos i aquest conte ja s'ha fos.
- I darrere la porta hi un plat de confits que tots els llaminers hi posen els dits.
- A la cric-cric, el conte ja està dit; a la cric-crac, el conte està acabat.
- I catacric-catacrac, el conte s'ha acabat. I tuuuuuuuuuut...ja l'he perdut.
- Una reina tenia tres filles: una mandarina, una tarongina, una melmelada i aquesta història s'ha acabada.
- Conte contat ja s'ha acabat i per la xemeneia se'n va al terrat.
- Conte contat, per la xemeneia s'ha escapat
- Conte contat, conte acabat, qui no s'alci té el cul foradat
- I a la ric, ric, ric, el conte ja és finit.
- I el gall va fer quiquiriquic/ I el conte ja està dit./ I el gall va fer cacaracac/ I el conte està acabat.

LA CAPUTXETA VERMELLA

Guia didàctica

EL CONTE

Aquest conte clàssic és universal. La primera versió va ser publicada per Charles Perrault l'any 1697. Es coneix en tot el món i són nombroses les versions que se n'han fet. La primera de totes va ser la que es va imprimir en el llibre *Contes de ma mare l'Oca*, de Charles Perrault (1628-1703).

Perrault exposa en el seus contes una moral per demostrar que el conte pot aportar bon seny i saviesa als més joves. Amb «La Caputxeta vermella» posa en guàrdia les noies enfront dels depredadors que apareixen pel bosc i que enganyen les nenes.

Després d'un segle de la publicació de Perrault, els germans Grimm recullen una versió de la Caputxeta (1819) en la qual l'heroïna es salvada del llop per un caçador. Se li ofereix d'aquesta manera l'oportunitat d'obeir la seva mare i de fer cas a les seves recomanacions. Es tracta d'un conte alligador, amb un final feliç i amb un missatge educatiu sobre l'obediència.

FITXA TÈCNICA

Títol: *La Caputxeta vermella*

Autor: recopilat per Charles Perrault i els germans Grimm

Il·lustrador: Miguel Santamaría

Guió: J. M. Hernández Ripoll

Tècnica que fa servir: retoladors i retalls

Durada: 07.06 minuts

Cicle al qual va dirigit: cicle inicial

QUÈ TREBALLAREM?

La proposta didàctica que es presenta en aquest dossier inclou els continguts relacionats amb les competències bàsiques que es detallen a la pàgina següent. Hi hem destacat en verd i en cursiva les activitats incloses en el quadern de l'alumne, totes corresponents a la dimensió literària i a la comunicativa.

En les orientacions, a més d'estar en verd i en cursiva, les activitats corresponents al quadern de l'alumne estan precedides pel símbol que encapçala l'activitat al quadern i amb el número de l'activitat entre parèntesis. També hi hem inclòs la imatge de la pàgina on es treballa l'activitat corresponent, a fi de facilitar-ne la localització.

La resta d'activitats proposades en aquesta guia estan simplement precedides del títol en negreta.

CONTINGUTS QUE ES TREBALLEN

COMPETÈNCIA COMUNICATIVA LINGÜÍSTICA I AUDIOVISUAL	Dimensió literària	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Estructura del conte</i> • <i>El nom dels personatges: el protagonista</i> • <i>Onomatopeies</i> • <i>Comparacions</i> • <i>Fórmules d'inici</i> • <i>El diàleg</i>
	Dimensió comunicativa	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Entrevista a la Caputxeta</i> • <i>Llistat</i> • <i>Nota d'avís</i> • <i>Narració oral d'un conte</i> • <i>Cançó</i> • <i>Joc de llengua (scrabble)</i> • Expressió de vivències • Reflexió a partir del conte: valors • El llop en altres contes • Escenificació del conte amb titelles
	Competència audiovisual	<ul style="list-style-type: none"> • Treball a partir d'un clip de vídeo
Tractament de la informació i competència digital	<ul style="list-style-type: none"> • Els llops • Els contes de llops 	
Competència artística i cultural	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura de la imatge: tècnica, color i línia • El museu de les Caputxetes 	

DIMENSIÓ LITERÀRIA

Estructura del conte (activitats 1 i 2).

Inicieu una conversa per tal de recordar l'argument del conte. A continuació, de manera col·lectiva, comenteu les sis imatges que surten al quadern i ordeneu-les escrivint un nombre d'ordre en cadascuna. A continuació, demaneu als alumnes que, individualment, resumeixin el conte en tres dibuixos.

El nom dels personatges: el protagonista (activitat 3).

Seguiu el mateix procediment que en l'activitat anterior, començant per la conversa col·lectiva sobre els personatges que surten al conte (n'escriurem els noms a la pissarra). Després, cada nen els copiarà al quadern d'activitats.

Onomatopeies (activitat 4).

Podeu fer aquesta activitat tornant a escoltar el conte al web o bé teatralitzant les onomatopeies entre tots. Cada vegada que en grup s'aprovi una onomatopeia, la mestra l'escriurà a la pissarra per tal que els alumnes l'escriguin al seu quadern.

Comparacions (activitat 5).

Aprofitant el nom de la protagonista –Caputxeta Vermella–, establim una sèrie de comparacions entre diferents elements que es poden ubicar al conte i altres objectes. Per tal d'adequar l'activitat al nivell de l'alumnat, farem les comparacions en funció del color.

Fórmules d'inici (activitat 6).

Comenceu l'activitat recordant amb quina fórmula comença el conte. Després, feu una lectura de les diferents fórmules i remarqueu que l'indici per aparellar-les és la rima.

El diàleg (activitat 7). Abans d'escriure el diàleg entre el llop i la Caputxeta, fóra bo fer-lo oralment per parelles. D'aquesta manera fem treball oral i, a la vegada, acompanyem la solució escrita posterior. Caldrà potenciar la creativitat: es tracta de reproduir el diàleg, però també de continuar-lo, mantenint la mateixa estructura.

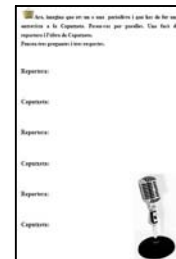
DIMENSIÓ COMUNICATIVA

Entrevista a la Caputxeta (activitat 8). Abans d'iniciar l'activitat, la mestra farà formular preguntes en gran grup:

—*Si us trobéssiu la Caputxeta, què li preguntariéu?*

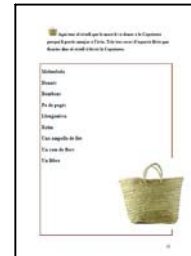
Per parelles, farem que continuïn l'activitat oralment. Acabarem fent que cada parella escrigui les preguntes i les respostes que ha produït al quadern.

Confecció d'una llista (activitat 10). Proposeu als nens i nenes un exercici d'empatia: ens posem en el lloc de la Caputxeta:

—*Què li portaríem a l'àvia per menjar?*

Ho podem fer a la pissarra col·lectivament i podem enriquir la llista amb més aliments que proposin els alumnes. A l'hora de plasmar-ho en el quadern, podem optar per fer fletxes, fer dibuixos o copiar les paraules seleccionades.

Redacció d'una nota d'avís (activitat 11). Podeu fer una proposta a la Caputxeta, a cavall del conte i la realitat:

—*Que us sembla si avisem la Caputxeta que no vagi al bosc perquè hi ha un llop dolent?*

A continuació, per tal d'activar la seva experiència prèvia i partir de les seves vivències, pregunteu als alumnes si la seva família es comunica a vegades per notes escrites: damunt la taula, a la nevera amb un imant, etc. Feu primer algun exemple oral. Deixeu temps perquè, individualment, redactin notes –que han de ser breus. És important acabar l'activitat fent una lectura de les notes que s'han escrit.

Podeu fer preguntes i suggeriments com:

—Coneixes aquests contes?

—Quin dels dos contes t'agrada més?

—Explica als teus companys i companyes el perquè t'agrada.

- **La moral del conte.** La mestra iniciarà una conversa per analitzar el que ens vol transmetre el conte: advertir els nens i les nenes que no han de fer cas dels desconeguts. Llegirà el final del conte:

Després d'aquest ensurt, la Caputxeta vermella va prometre als seus pares i a la seva àvia que, fins que no fos gran, no parlaria mai més amb estranys. I que sempre sempre travessaria el bosc molt de pressa amb la seva bicicleta i sense entretenir-s'hi ni per collir floretes.

I proposarà una sèrie de qüestions:

Si tu fossis la Caputxeta...

—Hauries fet cas a la mare?

—Hauries escoltat el llop?

—T'hauries sorprès al veure una àvia tan estranya al llit?

—Com hauries reaccionat al saber que al llit hi havia el llop?

- **Escenificació del conte amb titelles.** Per grups de cinc persones podem fer que els alumnes escenifiquin el conte amb l'ajut d'uns titelles que es poden confeccionar retallant i enganxant en un pal pla els dibuixos del conte —que trobareu a l'annex— o bé dibuixos fets pels propis alumnes. Els personatges seran:

1. Narrador
2. Caputxeta
3. Llop
4. Àvia
5. Caçador

Un cop assajat el conte a l'aula, podem fer que alguns grups vagin a fer-ne la representació davant dels nens i nenes d'educació infantil.

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ I COMPETÈNCIA DIGITAL

- **El llop.** Aquesta webquesta de les Illes, presentada per un personatge que es diu Llop Roc, ens ofereix la possibilitat de fer un treball molt complet sobre els llops, per bé que adaptat al nivell del cicle inicial:

http://weib.caib.es/Recursos/llop_webquest/wq/INDEX.htm

- **Els contes de llops.** Amb l'ajut del bestiari del bloc, farem que l'alumnat localitzi tots els contes on surtin llops, que es troben a la pàgina web d'una mà de contes:

http://www.unamadecontes.cat/web/blog/tema/88#capitol_1785

.....

.....

.....

.....

COMPETÈNCIA ARTÍSTICA I CULTURAL

La fotografia de la Caputxeta (activitat 9). Una activitat del quadern demana que, individualment, es faci un dibuix de la Caputxeta. La proposta s'acompanya de dibuixos que poden servir d'exemple. Un cop feta, podem ajuntar tots els dibuixos en un mural o en un llibre.

La mestra pot decidir enviar algun dels dibuixos al bloc d'*Una mà de contes*. Per fer-ho, caldrà:

- a) escanejar els dibuixos que s'hi vulguin enviar
- b) anar a l'apartat *El lloc dels usuaris* i, dins seu, a la secció *Participa! – Contes a fons*. Accedirem a un editor que ens guiarà pas a pas en l'elaboració d'un petit àlbum, que podrem imprimir o enviar al bloc. L'adreça és:

http://www.unamadecontes.cat/web/tallers/user_blogs/previa?type=contes_a_fons

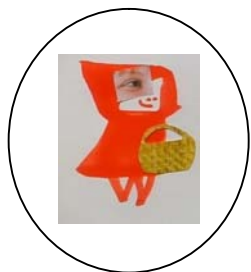
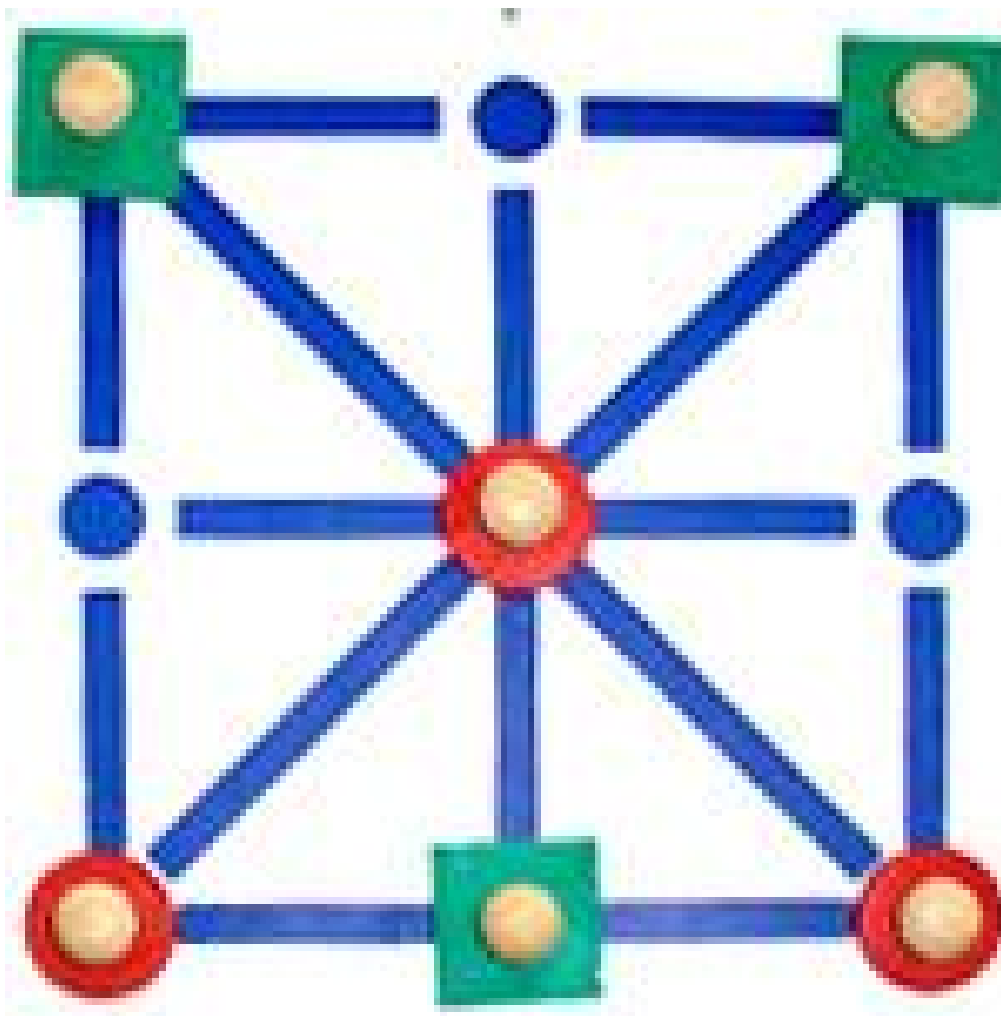
- **El museu de les Caputxetes.** Cada nen o nena pot modelar amb plastilina la seva Caputxeta. Amb totes les figures, s'organitzarà una petita exposició. Si fem fotografies, podem optar per enviar-les al bloc seguint el procediment descrit en l'apartat anterior.
- **Lectura de la imatge.** Les imatges són un bon complement a la narració oral, perquè són un bon suport per facilitar la comprensió del conte. Però també ens permeten fer un treball de lectura de la imatge des del punt de vista artístic, mentre desenvolupem la capacitat d'observació. Podem observar:
  - la tècnica i els materials emprats
  - el tractament de la línia, el color i la llum
  - la composició
  - l'expressió de sentiments
  - els aspectes estilístics i iconogràfics

Per bé que aquest apartat no és prioritari en la nostra proposta, més encaminada als aspectes literaris i comunicatius, trobareu un quadern en els annexos amb activitats per facilitar aquest treball.

WEBGRAFIA

- http://www.unamadecontes.cat/web/blog/tema/17#capitol_85
- http://es.wikipedia.org/wiki/Charles_Perrault
- <http://www.totcontes.com/view.php?p=U:perrault>

ANNEX 1: MARRO DE LA CAPUTXETA

ANNEX 2: TITELLES PER IMPRIMIR

ANNEX 3: ACTIVITATS DE LECTURA DE LA IMATGE

1. Quantes coses veus en aquest dibuix?

1. ....

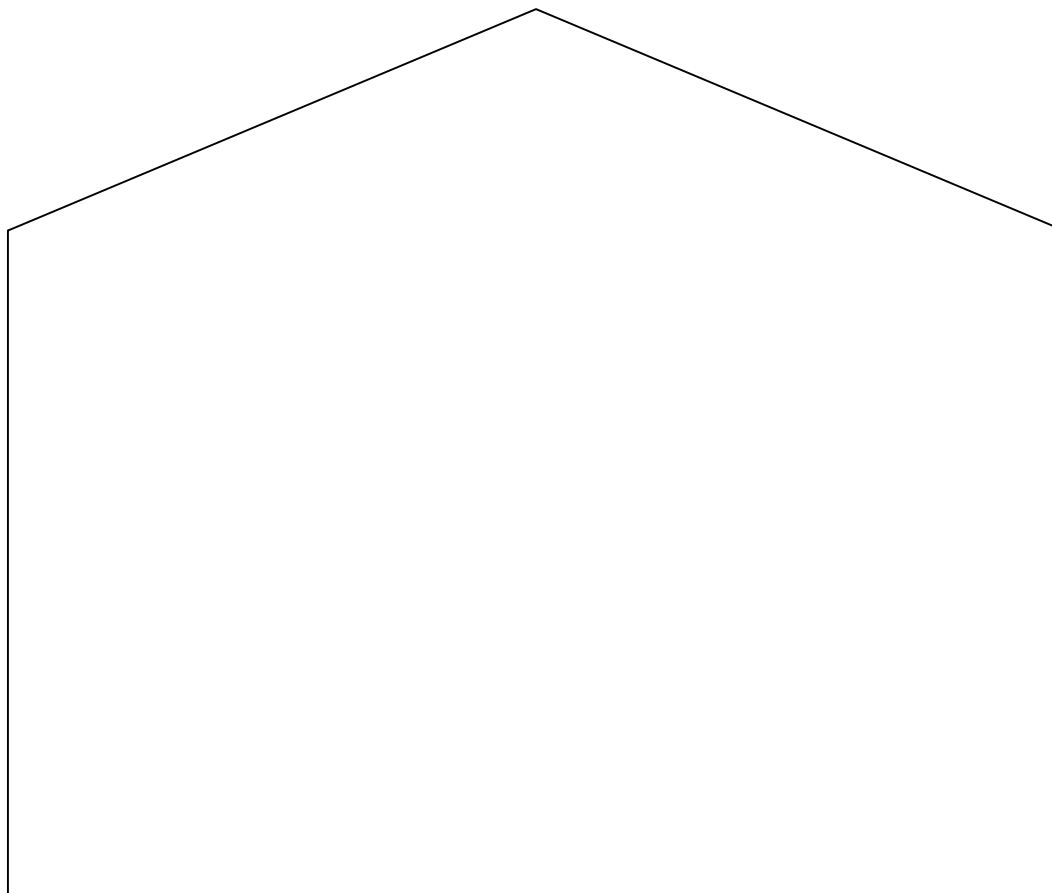
2. ....

3. ....

4. ....

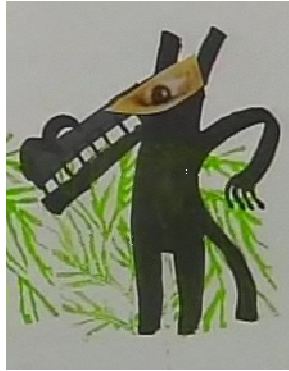
T'has adonat que tots aquests elements són dins d'una casa?

Torna'ls a copiar dins d'aquesta altra casa:

2. Marca amb una fletxa el que per a tu és més important de cada dibuix:

Et sembla que aquests dibuixos semblen una fotografia?

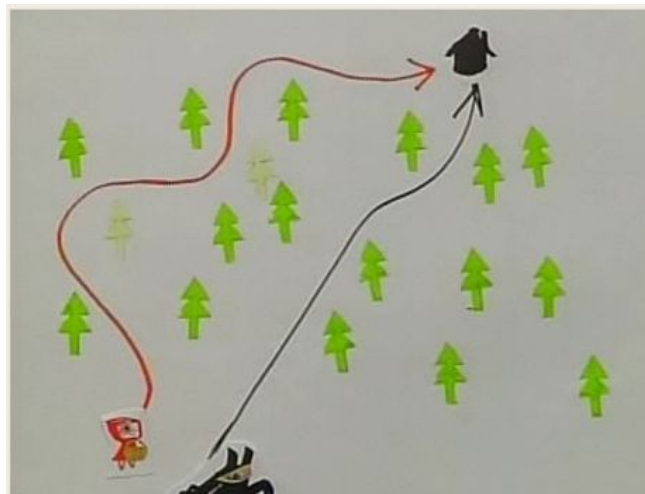
Creus que els ha pintat una persona gran o un nen?

Sabries copiar la Caputxeta? Intenta-ho.

3. Aquest conte passa en dos llocs: dins de casa l'àvia i enmig del bosc.

Posa el nom a cada lloc:

Què veus en aquest dibuix?

.....

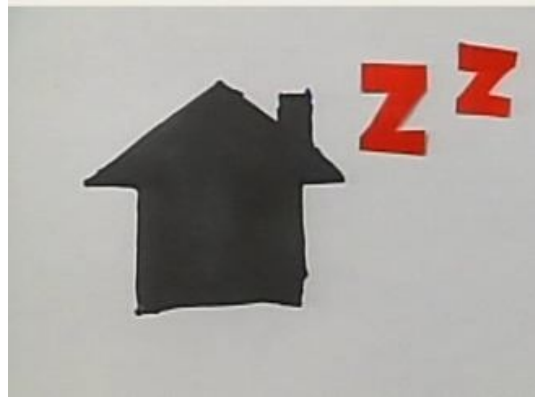
Sempre solem representar l'aigua de color blau, però l'aigua no té color, és **transparent**.

4. Aquest dibuix conté una lletra repetida.

Quina lletra és?

Què representa?

On has vist lletres per representar sons?

Dibuixa una lletra per representar el so en aquestes dues fotografies:

5. Encercla els materials que han fet servir per dibuixar el conte:

I ara completa la frase:

Aquest conte l'han dibuixat amb _____

sobre _____

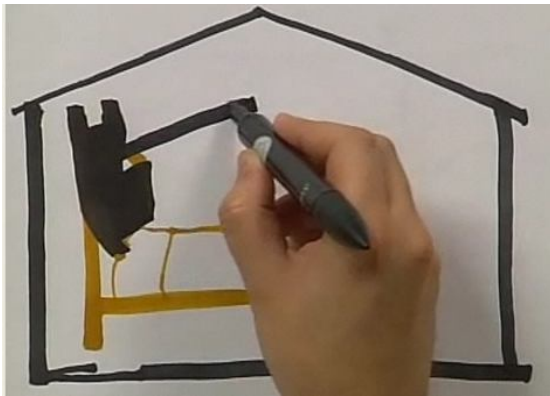

6. Els personatges han perdut el color. Aparella cada personatge amb el seu color:

Són colors forts o suaus? .....

Els colors foscos tapen els colors clars.

T'has fixat que el dibuix del llop ha tapat el dibuix de l'àvia?

Digues dos colors clars: _____

Digues dos colors foscos: _____

7. Fixa't en la Caputxeta. Li falta alguna part del cos? Quina?

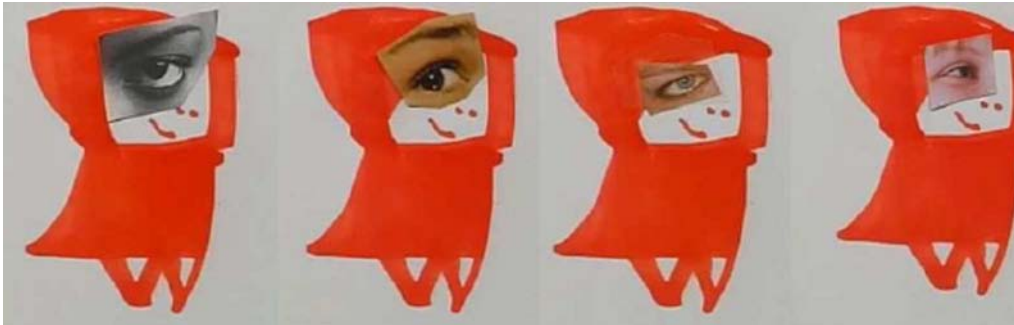
La hi pots dibuixar tu? Fes-ho!

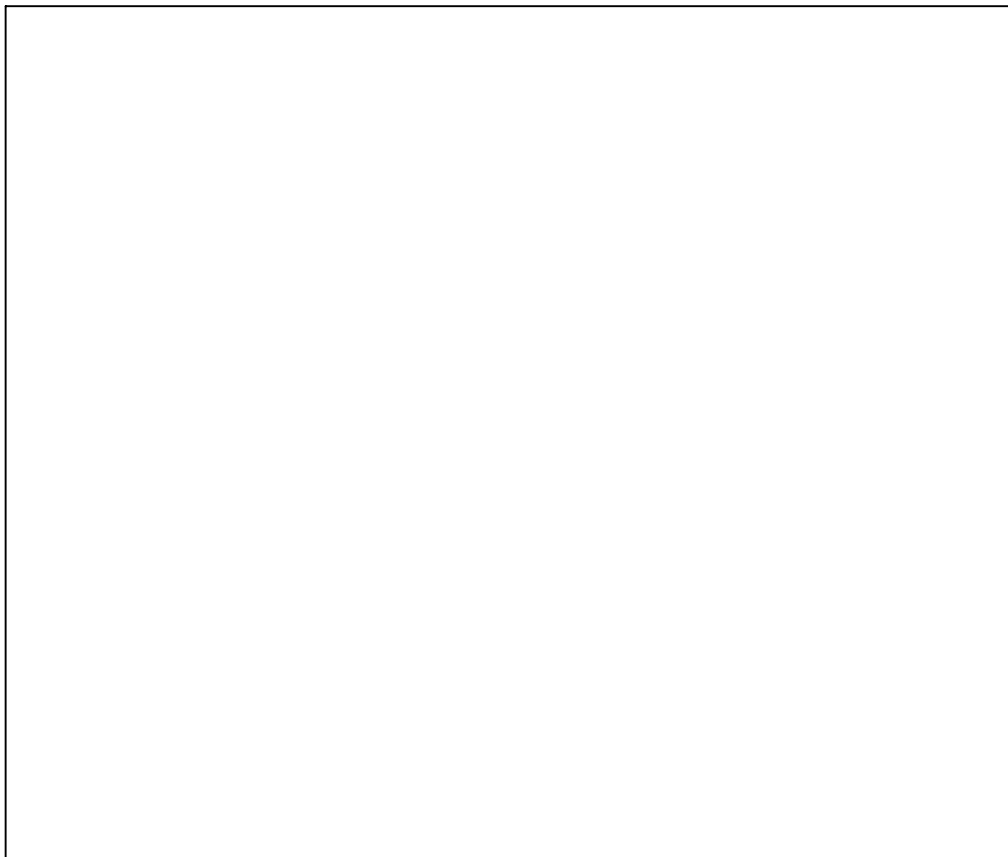

8. T'has fixat quantes caputxetes diferents surten al final del conte?

Només hi canvia una cosa. Què és?

Dibuixa un amic per a la Caputxeta i posa-li un ull ben bonic que retallaràs d'una revista:

ANNEX 4: TEXT DEL CONTE

LA CAPUTXETA VERMELLA

Hi ha contes de tota mena: de bruixes i princeses, contes de por, de Nadal, contes fantàstics i d'amor i contes en què surten tots els animals que poblen la terra. Però quan algú pregunta quin és el conte més famós del món, la resposta sempre és la mateixa: el conte de la Caputxeta vermella.

I aquest és el conte que ara us explicaré:

Hi havia una vegada una nena coneguda per tothom com la Caputxeta vermella. Un dia, la seva mare li va demanar que fes el favor de portar un cistell amb uns quants pastissos i un pot de mel a la seva àvia, que vivia sola a l'altra banda del bosc.

- Vés i no t'entretinguis pel camí, Caputxeta. I tampoc no parlis amb estranys, que ja saps que el bosc és un lloc molt perillós - va advertir-li la mare.

La Caputxeta vermella va agafar el cistell i va endinsar-se al bosc fent saltironets i cantant una cançó: Tra-la-là-tra-la-là.

De sobte, i quan menys s'ho esperava, va sortir el llop ferotge de darrere d'un arbre enorme.

- On vas, Caputxeta? -li va preguntar el llop.

- Vaig a casa de l'àvia, que està malaltona, a portar-li aquest cistell amb uns quants pastissos i un pot de mel -va contestar la Caputxeta.

- Doncs..., si tens pressa, jo agafaria aquest camí, que t'hi portarà directe. Ja veuràs com hi arribaràs abans -va enganyar-la el llop.

I la Caputxeta se'n va anar ben convençuda que el camí que li havia dit el llop era el més ràpid.

Quan la va perdre de vista, el llop va agafar una drecera que coneixia i va arribar de seguida a casa de l'àvia.

Va trucar a la porta: Toc, toc. I una veu molt delicada va contestar des de dins la casa.

- Qui hi ha?

- Àvia, sóc la Caputxeta vermella, que us porto pastissos i un pot de mel -va contestar el llop fent veure que era la Caputxeta.

- Passa, passa, filla, passa, que la porta és oberta.

El llop va entrar dins la casa, va abalançar-se contra la velleta i se la va empassar sense mastegar.

Després es va ficar al llit i va esperar que arribés la innocent Caputxeta vermella.

Al cap d'una estona, la Caputxeta trucava a la porta: Toc, toc!

- Qui hi ha? -va preguntar el llop afinant la veu per fer-la com la de l'àvia.

- Àvia, sóc la Caputxeta vermella i us porto pastissos i un pot de mel -va contestar la Caputxeta.

- Passa, filla, passa, que la porta és oberta.

La Caputxeta vermella va entrar a la casa i es va acostar al llit, on l'esperava el llop tapat fins al nas amb els llençols. Però la Caputxeta se la va quedar mirant, com si no la reconegués. I, de sobte, va dir:

- Àvia, quines orelles més grosses que tens!
- Són per sentir-te més bé!
- Àvia, quins ulls més grossos que tens!
- Són per veure't més bé!
- Àvia, quines dents més grosses que tens!
- Són per menjar-te'm més bé!!!!

I en dir aquestes paraules, el llop es va llançar sobre la Caputxeta vermella i se la va empassar de cop.

Fart i amb la panxa plena, el llop va tornar a ficar-se al llit i es va posar a dormir i a roncar com un tro: Grrrrr! Grrrrr!

Roncava tan fort que un caçador que passava per allà a la vora va sentir els roncs i es va estranyar que la dolça àvia que vivia en aquella caseta pogués fer aquell soroll. Així doncs, va decidir entrar-hi. Va acostar-se al llit i va descobrir el llop.

- Però si és el llop! I mira com té de plena la panxa! Segur que s'ha menjat l'àvia i ara dorm mentre fa la digestió -va dir el caçador en veu alta-. Potser encara sóc a temps de salvar-la!

I sense pensar-s'ho dues vegades, el caçador va agafar un ganivet i va obrir la panxa del llop. I ja us ho podeu imaginar: de dintre de la panxa van sortir-ne la Caputxeta vermella, primer, i, al cap d'un moment, l'àvia.

Aleshores van agafar unes quantes pedres grosses del jardí i van omplir la panxa del llop.

Al cap d'una estona, el llop es va despertar. La panxa li pesava moltíssim i tenia una set brutal. Així doncs, va sortir de la casa i va caminar com va poder fins a una bassa per fer-hi un bon glop d'aigua.

Però vet aquí que les pedres li pesaven tant que hi va caure i es va enfonsar sota l'aigua per sempre més.

Després d'aquest ensurt, la Caputxeta vermella va prometre als seus pares i a la seva àvia que, fins que no fos gran, no parlaria mai més amb estranys. I que sempre sempre travessaria el bosc molt de pressa amb la seva bicicleta i sense entretenir-s'hi ni per collir floretes.

I aquest conte, amics, és el famós conte de la Caputxeta vermella. El més popular del món. Penseu que cada dia s'explica milers de vegades. L'expliquen els esquimals i els etiòps, els japonesos i els brasilers, els russos i els australians. L'expliquen arreu del món. L'expliquen com jo us l'he explicat avui aquí.

Guió: J. M Hernández Ripoll

(Extret de: www.unamadecontes.cat)

EL BANQUET IMAGINARI

Guia didàctica

EL CONTE

El conte *El banquet imaginari* és una adaptació infantil del conte *Història de Xacabac, el sisè germà del barber*, que forma part del corpus de narracions recollides a *Les mil i una nits*, procedents de la tradició oral de diverses àrees de cultura musulmana clàssica. El llibre es va difondre a Europa a partir de la traducció de sir Richard F. Burton, publicada l'any 1884. Originàriament dirigit a un públic adult, la seva popularitat n'ha fet sorgir nombroses adaptacions per a infants i a joves. Algunes de les històries han esdevingut tan conegudes que s'han independitzat com a narracions autònomes: és el cas, especialment, de *Aladí i la llàntia meravellosa*, *Les aventures de Simbad el mariner* i *Ali Babà i els quaranta lladres*.

Les mil i una nits té una història marc, la de Xahrazad, la jove esposa del soldà, que a les nits li explica al seu marit una sèrie d'històries encadenades, que interromp sempre en fer-se de dia. Aquest recurs d'una història que en conté una altra es va repetint al llarg del llibre, i és freqüent que un personatge esdevingui el narrador de la història següent i així successivament. També és característic l'ús de la *visualització dramàtica*, això és, la descripció exhaustiva i detallada de gestos, personatges, objectes i diàlegs, per tal que l'oient pugui imaginar millor l'escena. Podem observar aquest recurs en *El banquet imaginari* en les descripcions dels plats que en Xacabac inventa, amb tot luxe de detalls. Altres recursos narratius presents en moltes de les històries són l'anticipació i la repetició.

La temàtica varia molt d'una rondalla a una altra, per bé que totes comparteixen característiques comunes; així, hi trobem històries de terror, màgia, novel·la negra, erotisme o aventures. El tractament de cada narració va des de la sàtira al drama, passant per contes de contingut moralitzant. *El banquet imaginari* respon a la tipologia de les rondalles d'enginy, en les que el conflicte central de la narració no es resol per una intervenció màgica, sinó perquè el protagonista, que pot ser de qualsevol edat i condició, posa en joc la imaginació, el coratge o l'enginy. Els temes d'aquesta tipologia es vinculen als sentiments i les febleses humanes, evidenciades sovint amb pinzellades d'humor i d'ironia, i amb el rerefons del sentit comú.

FITXA TÈCNICA

Títol: *El banquet imaginari*

Autor: anònim. Rondalla de *Les mil i una nits*, recull procedent de la tradició oral de l'Orient mitjà.

Il·lustrador: Rafael Castañer

Guió: Dan Kirchner

Tècnica que fa servir: impressió de pintura sobre paper amb joguines

Durada: 5.58 minuts

Cicle al qual va dirigit: cicle mitjà

QUÈ TREBALLAREM?

La proposta didàctica que es presenta en aquest dossier inclou els continguts relacionats amb les competències bàsiques que es detallen a continuació. Hi hem destacat en verd i en cursiva les activitats incloses en el quadern de l'alumne, totes corresponents a la dimensió literària i a la comunicativa.

En les orientacions, a més d'estar en verd i en cursiva, les activitats corresponents al quadern de l'alumne estan precedides pel símbol que encapçala l'activitat al quadern i el número de l'activitat entre parèntesis. També hi hem inclòs la imatge de la pàgina on es treballa l'activitat corresponent, a fi de facilitar-ne la localització.

A més, i per facilitar la tasca al professorat, a continuació de cada activitat hem posat la resposta orientativa que hi ha al quadern d'autocorrecció per a l'alumne.

La resta d'activitats proposades en aquesta guia estan simplement precedides del títol en negreta.

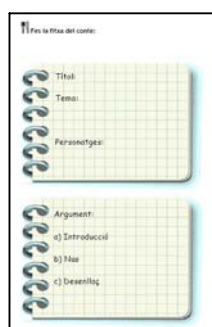
COMPETÈNCIA COMUNICATIVA LINGÜÍSTICA I AUDIOVISUAL	Dimensió literària	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Fórmules d'inici i tancament</i> • <i>Estructura del conte</i> • <i>El sobrenom dels protagonistes</i> • <i>Comparacions</i> • <i>Frases fetes</i> • <i>Contraposició d'idees</i> • <i>Visualització dramàtica</i> • <i>Refranys sobre el menjar</i> • <i>Expressions d'anticipació</i>
	Dimensió comunicativa	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Descripció: l'amic imaginari</i> • <i>Espectura d'una carta</i> • <i>Text instructiu: el full d'instruccions d'un joc</i> • <i>Jocs de llengua: mots encreuats</i> • <i>Lectura d'un poema</i> • <i>Espectura d'un poema</i> • Marató de rondalles • Expressió de vivències: la multiculturalitat • Reflexió a partir del conte: valors
	Competència audiovisual	<ul style="list-style-type: none"> • Treball a partir d'un clip de vídeo
Tractament de la informació i competència digital	<ul style="list-style-type: none"> • La classificació dels contes: elaborem un fitxer • Projecte: la cultura islàmica • Fem el nostre conte a l'ordinador 	
Competència artística i cultural	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura de la imatge: tècnica, color i línia • Observem una pintura: <i>Jocs de nens</i>, de Brueghel 	

DIMENSIÓ LITERÀRIA

Fórmules d'inici i tancament (activitat 1). A partir de la fórmula d'inici que surt al conte (*Hi havia una vegada...*), explicarem que la majoria de rondalles s'obren i es tanquen amb unes fórmules fixades. Demanarem als nens que localitzin la que obre aquest conte, i els preguntarem quines altres fórmules d'inici saben. Les anirem anotant a la pissarra i n'esmentarem d'altres⁵. És interessant recollir-les totes en una cartolina que penjarem a l'aula, a prop del racó de contes, per tal que es pugui consultar quan es narra un conte. Farem el mateix amb les fórmules de tancament. L'activitat del quadern ajudarà a plasmar-ho individualment.

Activitat de resposta oberta

Estructura del conte (activitats 2 i 3).

Treballem aquest aspecte en dues activitats. La primera consisteix a localitzar el nucli argumental: quin conflicte actua com a motor de la narració (la solitud d'en Hassan i la fam d'en Xacabac) i com es resol (en Hassan guanya un company de jocs i en Xacabac menja gràcies a la invitació d'en Hassan).

La segona activitat consisteix a analitzar l'estructura del conte de manera sistemàtica, a través d'una fitxa que permet treballar les diferents parts. Proposem que es faci oralment, en gran grup:

- o n'explicarem l'argument («de què tracta el conte») entre tots i
- o en concretarem el tema. Això darrer plantejarà més dificultat, perquè és un exercici d'abstracció. Per facilitar-ho, escriurem a la pissarra algun dels temes de què pot parlar: amor, amistat, odi, por. La conclusió a què arribaran és que el conte parla d'amistat; és una línia que continuarem en el treball dels valors del conte.

Resposta activitat 2

Hassan: El meu problema és que *estic tan sol a casa que m'avorreixo més que una ostra. No tinc ningú amb qui jugar.*

Xacabac: El meu problema és que *tinc l'estómac a zero.*

Hassan es va fer amic d'en Xacabac i ja va tenir un company de jocs.

Xacabac va poder menjar perquè en Xacabac el va convidar.

Resposta activitat 3

Títol: *El banquet imaginari*

Tema: L'amistat entre un nen ric que s'avorria i un nen pobre que tenia gana.

Personatges: en Hassan i en Xacabac

Argument:

- Introducció: En Xacabac truca a la porta de Hassan i aquest decideix jugar amb ell.
- Juguen a estar en un banquet imaginari. En Hassan gaudeix del joc però en Xacabac acaba esclatant perquè no pot més.
- En Hassan, agraït pel bon joc d'en Xacabac, el convida a menjar i es fan molt amics.

⁵ Podeu consultar el recull de fórmules d'inici i tancament dels annexos d'aquesta guia didàctica.

Sobrenoms (activitat 4). El narrador es refereix als dos protagonistes amb dos sobrenoms, que descriuen la seva característica fonamental. Aquest costum, que els nens i nenes que viuen en un medi rural encara tenen ben present, pot semblar estrany en una aula de ciutat; en qualsevol cas, intentar autodefinir-se amb un sobrenom constitueix un bon exercici de síntesi de conceptes. Cada nen pensarà quina imatge vol projectar i, a partir d'aquí, elaborarà el seu sobrenom.

En Hassan li diuen

Nasson, el nen ric més avarit de la ciutat

I a en Xacabac li diuen

Xacabac, el nen pobre que sempre li piquen la gorilla a la fem

Per què es refereixen a ell d'aquesta manera?
Si haguessis de dir el teu nom acompanyat d'una característica teua, què diries?

Activitat de resposta oberta

En Hassan i en Xacabac van començar

UNA AMISTAT RODONA COM UNA

... però també devia ser

UNA AMISTAT GRAN COM .....

BONICA COM .....

I DIVERTIDA COM .....

Comparacions (activitat 5). El conte ens ofereix un símil molt bonic, manllevat del vocabulari de les joguines i, per tant, molt proper al món dels infants. Intentarem fer evident amb una explicació per què el narrador ha fet aquesta tria:

—Per què rodona com una pilota i no angulosa com un estel?

L'amistat dels dos nens era rodona perquè era perfecta, i no tenia angles ni arestes que poguessin ferir. Podem demanar després que escriguin possibles comparacions individualment i, a continuació, les comparteixin amb els companys de taula.

Activitat de resposta oberta. Exemples:

Una amistat gran com *un palau, una muntanya, un gratacels, el mar...*
bonica com *un dia de primavera, una posta de sol, una flor, un estel...*
i divertida com *una rialla, un acudit, un joc...*

Frases fetes (activitats 6 i 7). El quadern planteja dues activitats entorn de les frases fetes. La primera recull les que apareixen al conte. La segona, en canvi, a partir d'una expressió que també hi figura, d'origen més actual (*tenir l'estómac a zero*), presenta frases fetes de caire numèric.

El conte està ple de frases fetes com:

... i no va cedir, no va donar el braç a tòrcer, no va canviar d'opinió, era tossut.

... i no va cedir, no va donar el braç a tòrcer, no va canviar d'opinió, era tossut.

... i no va cedir, no va donar el braç a tòrcer, no va canviar d'opinió, era tossut.

"En dir Xacabac i jo dies que tinc l'estómac a zero".
Moltes vegades trobem als contes expressions que fan servir els nombres. Completa aquestes amb el nombre corresponent:

- Marxem, toquem el __.

- Es van quedar amb __ pam de nas.

- Ho faré en un __ i no res.

- Fes-me __ cèntims del que va passar.

- A la festa només eren __ gats.

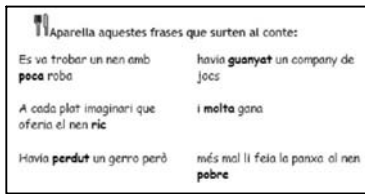

Resposta activitat 6

Un problema que no es podia resoldre ni amb tot l'or del món: *diffícil, irresoluble, impossible, molt complicat...*
En Hassan estava tan sol a casa que s'avorria més que una ostra: *moltíssim, mortalment*.
El Hassan no va baixar del burro: *no va cedir, no va donar el braç a tòrcer, no va canviar d'opinió, era tossut*.
Cridava en Hassan, amb els ulls com unes taronges: *ben oberts*.
El Hassan, lluny d'enfadar-se, va esclatar d'alegria: *es va posar molt content, va saltar de content...*
En Xacabac no parava de moure els braços i les cames sense solta ni volta: *com si fos boig, sense parar*.

Resposta activitat 7

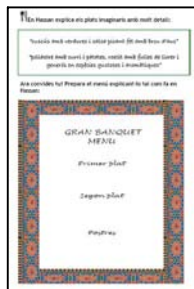
- Marxem, toquem el *dos*.
- Es van quedar amb *un* pam de nas.
- Ho faré en un *tres* i no res.
- Fes-me *cinc* cèntims del que va passar.
- A la festa només eren *quatre* gats.

Contraposicions (activitat 8). Al llarg del conte ens anem trobant antítesis, tant de llenguatge com de significat: ric–pobre, perdre–guanyar. Encara que aquest recurs literari és difícil de treballar a cicle mitjà, sí que els alumnes són capaços de relacionar idees oposades, en aquesta activitat, que recomanem que es faci col·lectivament per tal de ser dirigida per la mestra.

Resposta activitat 8

Es va trobar un nen amb **poca** roba i **molta** gana.
 A cada plat imaginari que oferia el nen **ric** **més mal li feia la panxa al nen pobre**.
 Havia **perdut** un gerro però **havia guanyat un company de jocs**.

Visualització dramàtica (activitat 9). Tal com hem explicat en la introducció, el recurs de descriure exhaustivament un element de la rondalla és característic dels contes de *Les mil i una nits*. Es tracta d'un recurs molt sensual, que hem de fer veure aquí a l'alumnat. Es pretén que, seguint el model del requadre, cada alumne pensi en menjar que conegui bé per tal de poder-los descriure amb molt detall. Després, es pot compartir: si els companys expressen gust pels plats descrits, l'exercici haurà estat ben resolt.

Activitat de resposta oberta

Dites sobre el menjar (activitats 10 i 11). Un dels fils conductors del conte és el menjar. Aprofitem per introduir refranys sobre el tema, que podem treballar en dos sentits: la rima com a recurs literari i el significat de cada dita. Introduir refranys ens permet també treballar la memorització.

Resposta activitat 10

A la taula d'en Bernat, *qui no hi és no hi és comptat*.
 El badall no pot mentir: *vol menjar o vol dormir*.
 A la taula i al llit, *al primer crit*.
 El camí de la boca, *ningú l'equivoca*.
 Avellanes, ametlles i figues *són bones amigues*.
 El mastegar fa el bon menjar, *que l'engolir només és empassar*.

Expressions d'anticipació (activitat 12). Dintre de les frases fetes que apareixen al conte, en trobem dues que expressen les diferents expectatives dels protagonistes. Es tracta d'expressions que potser els nens i nenes no coneguin, i que per la riquesa que aporten a la narració val la pena fer observar. L'activitat es pot explicar amb l'ajut de gests; com podem veure, es pretén que els alumnes completin les dues frases dels requadres amb els mots «tremolor» i «suava», respectivament.

Resposta activitat 11

A la Sara li feia tanta por la muntanya russa, que abans de pujar-hi ja li venia *tremolor*.
 En Josep tenia tanta mandra que només de pensar en la feina ja *suava*.

♦ **Treballem els valors del conte.** Aquesta història ens parla d'imaginació i d'enginy, però, sobretot, d'amistat. Us proposem que feu reflexionar el vostre alumnat sobre el valor de l'amistat, que va més enllà d'origen i condició social, i que porta implícit el respecte a la diferència.

Com a punt de partida de la reflexió podem citar parelles d'amics conegudes: en Hassan, el noi ric que tenia tantes joguines com volia, i en Xacabac, el noi pobre que ni tan sols tenia res per menjar o, fora del conte, dos personatges de còmic, l'Astèrix i l'Obèlix, diferents com la nit i el dia, i tanmateix, amics inseparables⁶:

- Podem començar el debat demanant que tothom digui el nom d'un amic o amiga, i definint entre tots què és un amic.
- Partint d'aquesta definició, entre tots farem una llista a la pissarra, on recollirem en dues columnes les qualitats que ha de tenir un amic i els aspectes que no tenen cap mena d'importància. Per tal de facilitar aquesta reflexió, prendrem les parelles Astèrix-Obèlix i Hassan-Xacabac com a referències menys abstractes.
- Per grups petits, podem elaborar un decàleg del bon amic, que després consensuarem en gran grup i, si s'escau, dibuixarem i penjarem a l'aula. El bloc: <http://www.unamadecontes.cat/web/blog/tema/128#>, ens ofereix altres propostes de treball en valors a partir del conte.

♦ **Marató de rondalles.** Aquesta rondalla ens ofereix un bon pretext per treballar la força de la narració oral. Explicarem al grup classe que *El banquet imaginari* forma part del conjunt de rondalles de *Les Mil i Una Nits*, el fil conductor de les quals és la història de la princesa Xahrazad. Podem també comentar que sovint són rondalles intercomunicades o bé contingudes una dins de l'altra. Aquestes explicacions prèvies serviran per proposar una Marató de rondalles:

- Per parelles o individualment, caldrà buscar una rondalla i preparar-la per explicar davant la resta del grup; si volen, poden portar un element visual, com un barret, un objecte petit, etc., per fer-lo servir com a suport de la narració oral. Es pot suggerir que triïn alguna de les rondalles més conegudes de *Les mil i una nits*, com ara «Aladí i la llàntia meravellosa» o «Les aventures de Simbad el Mariner».
- Caldrà prestar atenció als recursos orals, com ara pauses, entonació o intensitat de la veu; per la qual cosa caldrà fer assaigs previs. Podem valorar-ho amb la pauta que trobareu als annexos.
- Podem fer aquesta activitat dins de l'aula o bé oferir-la a la resta de l'escola. Un plantejament semblant de l'activitat pot ser explicar un conte setmanal, per torn de llista, amb el marc implícit de les rondalles de la Xahrazad.
- Si tenim un bloc o una programació de ràdio a l'escola, podem enregistrar les rondalles i penjar-les.

♦ **La multiculturalitat a l'aula.** L'origen àrab del conte es fa palès en els noms dels dos nens protagonistes, Hassan i Xacabac. Podem fer-ne esment si tenim alumnes de cultura musulmana; si s'escau i el seu nivell de llengua catalana ho permet, podem donar la paraula als alumnes de famílies novingudes per tal que expliquin alguna rondalla o alguna tradició de la seva terra; en aquest cas, l'activitat anterior pot esdevenir una marató de contes d'arreu del món.

---

⁶ Prenem la idea d'una campanya que va fer la Generalitat de Catalunya (no n'hem trobat la data concreta) per promoure el respecte a la diferència entre els joves.

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ I COMPETÈNCIA DIGITAL

En aquest apartat us volem suggerir diverses activitats pensades per aprofitar els recursos que ens ofereix la pàgina: www.unamadecontes.cat.

♦ **Volem saber més coses sobre el conte.** Si visitem el bloc de la pàgina, hi trobarem una multiplicitat d'enfocaments sobre el conjunt de contes, que a hores d'ara ja constitueixen una bona col·lecció. És una oportunitat per treballar la sistematització i la catalogació, fent veure a l'alumnat les múltiples lectures que pot tenir una mateixa narració, més enllà del plaer d'escoltar una rondalla.

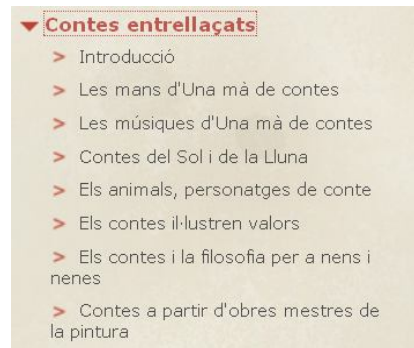
A l'adreça del bloc <http://www.unamadecontes.cat/web/blog/tema/27>,

hi trobarem l'apartat **Contes entrelaçats**:

Dins d'aquest apartat, podem seguir la pista del conte *El banquet imaginari* a partir de tres criteris diferents:

- *Les mans d'Una mà de contes*, on s'estableix una tipologia a partir de diferents criteris d'agrupació. Si segueixen aquest fil, els alumnes descobriran que *El banquet* ha estat classificat dins la categoria «Contes de protectors».
- *Les músiques d'Una mà de contes*. Seguint aquesta categoria descobriran qui n'és el compositor de la música, d'arrels orientals, que serveix com a teló de fons sonor del conte.

- *Els contes il·lustren valors*. La paciència, la perseverança, la tenacitat i la constància, valors sovint emparentats, poden definir aquesta rondalla, com s'explica en aquest ítem, que ho justifica amb fragments de la història i amb un petit recull de dites populars que podem treballar.

Aquesta sistematització permet comparar diferents contes entre ells. Algunes qüestions que es poden formular:

- *Contes de protectors*. Quin és el personatge protector en cadascun dels contes d'aquesta categoria? Qui és el personatge protegit? Què tenen en comú?
- *Els contes il·lustren valors*. En què s'assemblen en *Xacabac* i el germà gran d'*Els tres porquets*? Quines altres semblances veus en els dos contes? Quines diferències hi ha? Què vol dir el proverbi persa «La paciència és un arbre d'arrels amargues però de fruits dolcíssims»?
- *Les músiques*. Qui és l'autor de la música d'*El banquet imaginari*? Quins instruments podem distingir en aquest clip de la creació del conte? Què et suggereix aquesta música? Compara-la amb la música de *La història del violí*: hi

intervenen els mateixos instruments? Associes aquestes músiques amb diferents llocs del món? Quines diferències hi sents?⁷

Una altra manera de treballar la classificació dels contes és pel seu origen geogràfic. En aquest cas podem proposar una cerca al web:

Aquesta cerca de caire geogràfic ens permet conèixer diferents contes d'aquesta regió del món. Podem vincular-ho amb un projecte més ampli entorn de la cultura musulmana, que desenvoluparem en el proper apartat.

L'activitat hauria de donar com a fruit l'elaboració d'un fitxer de contes. Podem dissenyar la fitxa entre tot el grup o bé donar un model de fitxa ja fet:

TÍTOL	
GUIÓ	CATEGORIA
IL·LUSTRACIÓ	ORIGEN GEOGRÀFIC
MÚSICA	VALORS QUE IL·LUSTRA

♦ **Projecte.** Aquest conte ens permet proposar un projecte de treball sobre la cultura islàmica. Per bé que l'abast del tema el situaria en el cicle superior o fins i tot dins la secundària obligatòria, podem fer-hi una aproximació elemental, en funció dels interessos del grup i de la seva destresa en treballar per projectes:

- Fem el mapa dels països musulmans. En quin país passa el conte?
- La religió musulmana. Com és?
- Les ciutats musulmanes. Com són? Busquem noms i imatges de ciutats musulmanes importants.
- L'art musulmà. Quin és l'edifici més representatiu? Com és la seva decoració? Busquem noms i imatges d'edificis musulmans importants.

⁷ Aquest apartat, per la seva especificitat, s'hauria de fer a la classe de música.

- La llengua àrab i el seu alfabet: aprenguem a escriure alguna paraula en àrab. Quines paraules de la nostra llengua són d'origen àrab?
- Les rondalles: *Les mil i una nits*. Quines rondalles coneixem? Quines altres podem trobar? Totes formen part de *Les mil i una nits*?
- Costums. Com vesteixen? Què mengen? Recollim noms de nen i noms de nena. Estudiem un joc oriental: els escacs.

Aquest treball s'ha de fer organitzant l'aula per treballar per projectes. Les fonts d'informació seran bibliogràfiques⁸ i telemàtiques:

- [Viquipèdia](#),
- <http://www.dicdidac.cat/>,
- http://recursos.cnice.mec.es/religiones/cat/index_tutor.htm,
- www.google.es

Si tenim algun alumne de família musulmana, podem aprofitar tot allò que ens pugui explicar sobre el tema, amb la qual cosa també reforçarem el seu paper a l'aula.

Un cop acabat el projecte, el podem penjar a la pàgina amb l'ajut de l'editor:

◆ **Elaboració d'un conte.** Els tallers del web permeten il·lustrar un conte de manera animada –com si fos un programa d'*Una mà de contes*– i enviar-lo al web. Triarem un dels contes que s'han explicat a la Marató de Contes, o bé en crearem un de nou, que es pot inspirar en *El banquet imaginari*. Cada dibuix es pot fer individualment o per parelles o grups petits.

El programa dóna l'opció de desah-lo a la mateixa pàgina web o triar els millors dibuixos i enviar-los al racó de l'usuari, del bloc.

Si preferim generar un llibre, farem servir el tercer taller, *Contes il·lustrats*, que ens guiarà pas a pas per un editor, des de la introducció del text fins a la impressió final. També permet enviar el conte al bloc.

Una opció interessant és la que ha fet i enviat al bloc l'escola Dovella. L'activitat consisteix a estudiar a fons el conte i convertir-lo en un guió teatral, que s'enregistra en

⁸ Vegeu l'apartat de bibliografia.

vídeo i, finalment, s'edita per donar-li format audiovisual: podeu veure l'experiència als *Contes entrellaçats*, dins *El lloc dels usuaris*:

<http://www.unamadecontes.cat/web/blog/chapter/2744>.

Si voleu treballar en format audiovisual, caldrà que primer els alumnes escriguin els diàlegs entre en Hassan i en Xacabac. Després, caldrà estudiar-los i que dues persones els representin i siguin enregistrades; podem donar opció a enregistrar més alumnes si elaborem diàlegs paral·lels, que representin dos nens fent joc simbòlic.

Podem editar els diàlegs amb el programa Audacity, que trobarem a Xtec Ràdio.

Pel que fa a l'edició dels clips de vídeo, podem treballar amb diversos programes: Windows Movie Maker, Pinnacle Studio o d'altres. En els materials de Formació Permanent del Departament d'Educació, hi trobareu diversos cursos i tutorials que us poden guiar en aquesta tècnica.

ALTRES POSSIBILITATS DE TREBALL

♦ **Treballem matemàtiques a partir del conte.** Trobareu aquesta proposta de treball a *Matecontes*:

http://issuu.com/maymeri8/docs/el_banquet_imaginari

♦ **Treballem el conte a l'aula d'acollida.** L'equip LIC de Badalona ha coordinat l'elaboració d'aquest material, en el marc de la formació de tutors i tutores d'acollida:

<http://xtec.cat/crp-badalona/recursos/liccontes/index.htm>

BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Per llegir a l'aula

- TEBAR, J., *Contes de les Mil i una Nits*. Editorial Barcanova.
- RACKHAM, A., *Libro de hadas de Arthur Rackham*. Ed Juventud.
- MARTÍ i POL, M., *Bon profit!* Editorial Barcanova, Barcelona.
- OLLÉ, M.A., *Buxara, jo sóc del Marroc*. Associació de Mestres Rosa Sensat, Barcelona, 2003.
- ABARKAN, H., *Hassan, jo vinc de Nador*. Associació de Mestres Rosa Sensat, Barcelona, 2001
- UR-REHMAN, R.S., *Shafiq, Jo vinc de Jehlum*. Associació de Mestres Rosa Sensat, Barcelona, 2001.
- <http://www.edu365.cat/agora/>. Diccionari català-àrab i altres llengües.

De referència

- http://ca.wikipedia.org/wiki/Les_mil_i_una_nits
- <http://www.vilaweb.cat/media/imatges/AREES/biblioteca/1001/intro.html>
- http://books.google.es/books?id=uZvYCWd7jdgC&pg=PA139&lpg=PA139&dq=el+banquete+imaginario&source=bl&ots=HDDxrQIKAt&sig=z_DuDiJgh2hV9s7YiuMTbklzwRc&hl=ca&ei=cb_1StLIGpWz4QbJ1fTjAw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=3&ved=0CBQQ6AEwAg#v=onepage&q=el%20banquete%20imaginario&f=false
- <http://www.scribd.com/doc/8698617/La-Rondalla>
- http://www.xtec.es/iesflicx/concurs%20fotografia%20escolar/Jocs%20Bruegel_archivos/frame.htm .
- MARTÍ I POL, Miquel. *Bon profit!* Barcelona: Empúries, 1986.
- SERRA, Marius. *Verbàlia. Jocs de paraules i esforços de l'enginy literari*. Barcelona: Empúries, 2000. (Biblioteca Universal; 150)

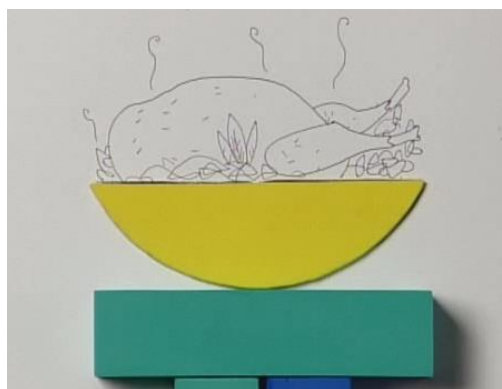
ANNEX 1: ACTIVITATS DE LECTURA DE LA IMATGE

1. Quin color trobes a faltar en aquest conte? _____

2. Fixa't en el dibuix del plat ple i el dibuix del plat buit. Quina diferència de color hi veus?

El plat és de color _____ perquè _____ _____	El plat és de color _____ perquè _____ _____
--	--

3. Sabies que hi ha colors freds i colors calents? Pinta:

UN COLOR FRED	UN COLOR CALENT
---------------	-----------------

Una pintura de Brueghel: Jocs infantils

4. En aquesta pintura de Pieter Brueghel el Vell (c.1525-1569), feta el 1560, s'hi poden reconèixer més de 80 jocs infantils, molts dels quals encara es juguen avui dia.

A veure qui és capaç de trobar-ne més! Aquí teniu alguns dels que hi van veure els alumnes de l'institut de Flix⁹:

Cavall fort

La gallineta cega

Fer la barqueta

Cèrcol

Gronxar-se

Construccions

Anar a coll-i-be

Caminar amb xanques

Anar a cavall

Saltar i parar

Petanca

Fer tombarelles

Escalar

Seguir el rei

Fer el pi

La cadireta de la reina

Jugar a la sorra

Fer equilibris

⁹http://www.xtec.es/iesflix/concurs%20fotografia%20escolar/Jocs%20Bruegel_archivos/frame.htm.
Jocs tradicionals recreats a partir de la pintura de Brueghel.

ANNEX 2: JOCS DE LLENGUA

Un altre joc de llengua: sopa de lletres

S C A C S E T H B R
R A N I V E D N E D
P U E D A M E S T N
P I C A P A R E T S
D R Z U T Q K U I E
K C U R S E S X N T
U S E N I N R Z C R
G R A T L A S G E A
E C W L P X T U K C
S E T E S A C M T E

CURSES
ESCACS
PICAPARET

CASETES
ENDEVINAR
PARXIS

CARTES
DAMES
NINES
SALTAR

ANNEX 3: PAUTA DE VALORACIÓ DE LA NARRACIÓ ORAL

Pauta de valoració de la narració oral	SÍ/NO
SÉ COMUNICAR	
He parlat a poc a poc?	
He pronunciat bé?	
He parlat amb el volum de veu adequat?	
Quan narrava el conte, mirava el públic?	
He utilitzat gestos, en narrar el conte?	
EXPLICO BÉ EL CONTE	
He dit el títol del conte?	
He començat amb una fórmula d'inici?	
He explicat com comença, com continua i com acaba?	
He fet servir alguna onomatopeia?	
He fet servir alguna comparació?	
He acabat el conte amb alguna fórmula de tancament?	
SÉ ESCOLTAR	
He escoltat els meus companys quan explicaven el seu conte?	
LA MEVA OPINIÓ PERSONAL	
M'ha agradat el conte?	

ANNEX 4: TEXT DEL CONTE

EL BANQUET IMAGINARI

Hi havia una vegada un nen amb els pares més rics de la ciutat. Es deia Hassan i tenia tots els jocs que us pugueu imaginar i més. El mateix palau on vivia era com un museu de la joguina, fet de mil i una joguines diferents! Però el Hassan tenia un problema molt gros, un problema que no es podia resoldre ni amb tot l'or del món: estava tan sol a casa que s'avorria més que una ostra. Mai no tenia ningú amb qui jugar i ja estava cansat de guanyar-se sempre a ell mateix. Fins que un dia van trucar a la porta.

- Qui devia ser? No podien ser els pares: estaven treballant i, a més, tenien claus de casa.

El Hassan va obrir la porta i es va trobar un nen amb poca roba i molta gana.

-Hola, em dic Shacabac i fa dies que tinc l'estómac a zero.

-Doncs has tingut sort, perquè estava a punt de dinar. Entra, entra, que ens ho passarem molt bé! -va exclamar el Hassan, que estava eufòric de poder parlar amb algú.

Se li acabava d'acudir una idea: jugarien al joc de "El banquet imaginari".

El Hassan i el Shacabac van seure còmodament a la taula del menjador. I mentre a un ja li venia salivera només de pensar en el banquet, l'altre es fregava les mans de pensar en la gran tarda que se li presentava.

-Endavant el primer plat! -va ordenar el Hassan.

El Shacabac esperava, pacient. Però la gana rugia en veure que el primer plat no apareixia per enlloc.

-Que no menges, Shacabac? Aquest cuscús amb verdures i salsa picant fet amb brou d'aus no val res, fred!

I Shacabac no sabia què pensar: ell es moria de gana i el nen ric només li oferia un plat imaginari. Però va decidir seguir-li el joc i va fer veure que menjava cuscús.

-Bravo! I ara el segon!

El Shacabac esperava amb ànsia que aquest cop el plat fos ben real. Però quina decepció va tenir quan va veure que el pollastre amb curri i patates, rostit amb fulles de llorer i generós en espècies gustoses i aromàtiques que va demanar el Hassan, era també un plat invisible! El Hassan, més content que mai, insistia i insistia que el Shacabac s'ho havia de menjar tot. I a cada plat imaginari que oferia el nen ric, més mal li feia la panxa al nen pobre.

El Shacabac es va negar a menjar les postres, ja no podia més, amb tanta broma! Havia de buscar una solució que posés fi a aquell patiment. O acabava el joc o la gana acabaria amb ell!

-No és que no vulgui la teva xocolata, Hassan. És que la xocolata em posa molt nerviós!

Però el Hassan no va baixar del burro. Llavors el Shacabac va fer veure que menjava un tros de xocolata imaginària i...

De cop, va entrar en un estat d'histèria descontrolada! No parava de moure els braços i les cames sense solta ni volta. Fins que el gerro més preciós del menjador va caure a terra.

-Eeep! Per què has trencat el gerro? Que t'has tornat boig? -cridava el Hassan, amb els ulls com unes taronges.

-Ja t'he avisat -va dir el Shacabac, seguint-li el joc per última vegada-: la xocolata em posa molt nerviós!

Però el Hassan, lluny d'enfadar-se, va esclatar d'alegria. No pas pel gerro trencat, sinó perquè, fins aquell dia, creia que no existia ningú capaç d'arribar tan lluny com havia arribat el Shacabac a l'hora de jugar. No tan sols havia fet veure que menjava els plats que ell s'inventava, sinó que es va inventar que la xocolata imaginària el posava molt nerviós. En definitiva, una gran actuació! Havia perdut un gerro, segurament els seus pares l'esbroncarien, però havia guanyat el millor company de jocs de tota la ciutat.

-Gràcies, Shacabac! He passat la millor tarda de la meua vida. En mostra de gratitud, et puc assegurar que ara sí que menjarem de debò!

I així és com el Hassan, el nen ric més avorrit de la ciutat, i el Shacabac, el nen pobre que sempre li guanyava la partida a la fam, van començar una amistat més rodona que una pilota.

Guió: Dan Kirchner

(Extret de: www.unamadecontes.cat)

EL BARRET MÀGIC

Guia didàctica

EL CONTE

El jove Mohammad viu presoner d'un home del poble. Un dia aconsegueix escapar-se i s'endinsa en el desert. Allà es troba un bruixot que li regala un barret que, quan te'l poses, et tornes invisible.

El conte *El barret màgic* s'inspira en els relats continguts a *Les mil i una nits*: ambientat al desert i a la cultura musulmana medieval, demostra la seva procedència de manera especial en el final, resolt amb el recurs de la profecia autorrealitzada a través de la lectura d'un llibre, i amb la intervenció del destí, recollit en les pàgines d'aquest llibre. A *Les mil i una nits* hi trobem nombroses històries que es compleixen perquè han estat anticipades dins d'un llibre o bé en un somni premonitori.

FITXA TÈCNICA

Títol: *El barret màgic*

Autor: anònim

Il·lustradora: Àfrica Fanlo

Guió: J. M. Hernández Ripoll

Tècnica que fa servir: pintura sobre paper de llibre

Durada: 7.32 minuts

Cicle al qual va dirigit: cicle mitjà

QUÈ TREBALLAREM?

La proposta didàctica que es presenta en aquest dossier inclou els continguts relacionats amb les competències bàsiques que es detallen a continuació. Hi hem destacat en verd i en cursiva les activitats incloses en el quadern de l'alumne, totes corresponents a la dimensió literària i a la comunicativa.

En les orientacions, a més d'estar en verd i en cursiva, les activitats corresponents al quadern de l'alumne estan precedides pel símbol que encapçala l'activitat al quadern i el número de l'activitat entre parèntesis. També hi hem inclòs la imatge de la pàgina on es treballa l'activitat corresponent, a fi de facilitar-ne la localització.

A més, i per facilitar la tasca al professorat, a continuació de cada activitat hem posat la resposta orientativa que hi ha al quadern d'autocorrecció per a l'alumne.

La resta d'activitats proposades en aquesta guia estan simplement precedides del títol en negreta.

COMPETÈNCIA COMUNICATIVA LINGÜÍSTICA I AUDIOVISUAL	Dimensió literària	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Estructura del conte: la seqüenciació</i> • <i>L'adjectivació.</i> • <i>El temps.</i> • <i>Les fórmules de final</i> • <i>Les frases fetes.</i> • <i>El narrador</i> • <i>El diàleg en el conte</i> • <i>Les onomatopeies.</i> • <i>Vocabulari del conte</i> • <i>Descripció del protagonista</i> • <i>Fitxa tècnica d'un llibre</i>
	Dimensió comunicativa	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Escolta activa: la veu del narrador</i> • <i>Text narratiu</i> • <i>Inventem un diàleg</i> • <i>Conversa a partir de dues fotografies</i> • <i>Explicació de situacions imaginàries</i> • <i>Dibuix d'un fragment del conte</i> • <i>Comentari oral</i> • <i>El binomi fantàstic</i> • <i>Enquesta</i> • <i>Els valors del conte</i> • Llibres recomanats • Fem de contacontes
	Competència audiovisual	<ul style="list-style-type: none"> • Treball a partir d'un clip de vídeo
Tractament de la informació i competència digital	<ul style="list-style-type: none"> • Com es fa un llibre? • Projecte sobre el desert • Fem el nostre conte a l'ordinador 	
Competència artística i cultural	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura de la imatge: tècnica, color i línia • Dibuix d'un fragment del conte • Titulem fotografies 	

- ❖ contat → *acabat*
- ❖ començat → *acabat*

Frases fetes (activitat 5). L'objectiu d'aquesta activitat és que l'alumnat conegui el significat de les nombroses frases fetes que enriqueixen aquest conte.

Resposta activitat 5

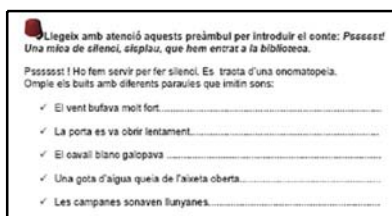
- Aquest llibre fa patxoca. *Fa goig de veure*
- Va viure tancat i barrat. *Va viure sense llibertat.*
- Està tocat del bolet. *No tenir el cap sa, haver perdut l'enteniment.*
- Va caminar xino xano. *A poc a poc.*
- Les cames em fan figa. *Estar molt cansat.*
- Dit i fet. *A l'instant.*

El diàleg (activitat 6). L'alternança entre la veu del narrador i el diàleg entre els personatges és un altre dels recursos literaris utilitzats. Amb aquesta activitat identificarem aquesta alternança. Podem aprofitar-la per fer treball oral previ, repartint els diferents papers entre quatre alumnes; els demanarem que interpretin el seu fragment tenint cura de l'expressivitat.

Resposta activitat 6

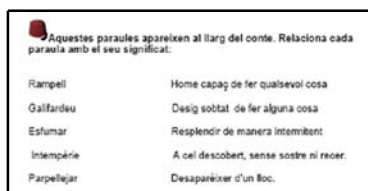
- D'on redimonis ha sortit aquest home? Que potser ha baixat del cel? MOHAMMAD
- I, a mesura que s'hi acostava, un palau magnífic s'anava dibuixant en el paisatge. Una meravella construïda al bell mig del desert. NARRADOR
- Agafa aquest barret, Mohammad -li va dir el bruixot-, que el necessitaràs. Aquest barret té uns poders màgics que et faran invisible cada vegada que te'l posis. ABDELKARIM
- No t'amaguis, Mohammad, sé que ets aquí. XAMIRA

Onomatopeies (activitat 9). Treballarem diferents onomatopeies d'ús freqüent, a partir de la que surt al preàmbul. L'activitat es pot completar amb el joc de les onomatopeies, en què un alumne les fa i la resta del grup endevina el so a què corresponen.

Resposta activitat 9

- ✓ El vent bufava molt fort. *BFFFFFFF!*
- ✓ La porta es va obrir lentament. *NYIIIC!*
- ✓ El cavall blanc galopava. *TACATAC TACATAC* (podem admetre diverses respostes)
- ✓ Una gota d'aigua queia de l'aixeta oberta. *PLIM PLIM*
- ✓ Les campanes sonaven llunyanes. *NANG NANG*

Vocabulari del conte (activitat 11). Activitat dirigida a conèixer el significat de diferents paraules del conte que poden plantejar dificultats de comprensió. Podem demanar que, oralment, els alumnes construeixin frases amb aquestes paraules noves.

Resposta activitat 11

Rampell	<i>Home capaç de fer qualsevol cosa</i>
Galifardeu	<i>Desig sobtat de fer alguna cosa</i>
Esfumar	<i>Desaparèixer d'un lloc.</i>
Intempèrie	<i>A cel descobert, sense sostre ni recer.</i>
Parpellejar	<i>Resplendir de manera intermitent</i>

Descripció del protagonista (activitat 12). Conduirem la construcció de la descripció de Mohammad, partint de l'observació de la il·lustració per marcar els trets físics i de la reflexió sobre la seva manera d'actuar al llarg del conte per definir-ne les qualitats.

Activitat de resposta oberta.

Observa en Muhammad. Tria com és i les seves petites descripcions.

Color	Lila	Blau	Verd	Blanc	Blau	Verd
Forma	Quadrada	Quadrada	Quadrada	Quadrada	Quadrada	Quadrada
Textura	Plana	Plana	Plana	Plana	Plana	Plana
Material	Paper	Paper	Paper	Paper	Paper	Paper
Quantitat	Una	Una	Una	Una	Una	Una

En Muhammad és un noi

Fitxa tècnica d'un llibre (activitat 15). En aquest cicle els alumnes ja poden ser capaços de descobrir els elements essencials d'un llibre, que recolliran en aquesta fitxa. L'activitat és un pretext per visitar la biblioteca de l'escola i reflexionar sobre com està organitzada i quina classificació tenen els llibres. Cada alumne agafarà un llibre de la biblioteca i n'emplenarà la fitxa.

Activitat de resposta oberta.

El narrador diu al començament del conte: Als líbres s'hi troben les millors històries, diversions, tristes, d'amor o d'aventures, que cadascú vol la que li agrada més, que ambre gustos no hi ha disjuntives.

Podries agafar un llibre que t'agradi i omplir aquest quadre:

Títol	
Autor	
Il·lustrador	
Any d'edició	
Editorial	
Número de pàgines	

DIMENSIÓ COMUNICATIVA

Escolta activa (activitats 7 i 8). Els nens i nenes del grup tornaran a escoltar amb molta atenció el conte per tal de fixar-se en els elements comunicatius de la veu del narrador i recollir-los a la taula. La segona part de l'exercici demana que alguns alumnes expliquin un conte prestant atenció a aquests elements comunicatius. Si volem que cada alumne en faci una autovaloració més completa, podeu utilitzar la pauta de valoració de la narració oral que trobareu als annexos.

Activitat de resposta oberta

Compara aquests dos paisatges: "El desert" i "La ciutat". Fes un petit diàleg amb els teus companys.

El desert	La ciutat
Color	
Forma	
Textura	
Material	
Quantitat	

Escolta amb atenció la veu del narrador. Fes un petit diàleg amb els teus companys.

El desert	La ciutat
Color	
Forma	
Textura	
Material	
Quantitat	

En Muhammad va travessar un laberint de sales i cambres, fins que va obrir una porta i va veure una noia asseguda en un puj que llegia un llibre amb molta atenció. Escribe un petit diàleg en el que en Muhammad pregunta a la Xamira quin llibre està llegint.

MOHAMMAD:
XAMIRA:
MOHAMMAD:
XAMIRA:
MOHAMMAD:

Inventem un diàleg (activitat 10). A partir del treball dels diàlegs del conte i de la reflexió sobre la diferència entre el narrador i els personatges dins del text, per parelles, inventarem petits diàlegs. Després, els escriurem i els dramatitzarem davant de tot el grup.

Activitat de resposta oberta

Conversa a partir de dues fotografies (activitats 13 i 14). A partir dels dos paisatges del conte, la ciutat i el desert, plantejarem una activitat d'imaginació i d'expressió de sensacions. Com que probablement es tracti de paisatges allunyats de les vivències dels alumnes, el mestre pot explicar prèviament com és una ciutat d'Aràbia i com és el desert, posant èmfasi en els contrastos: la multitud i la solitud, el brogit i el silenci, el monocromatisme i la riquesa cromàtica, la diferència d'olors i la diferència entre les condicions de vida en un lloc o en un altre... A partir d'aquesta explicació, podem començar la conversa col·lectiva amb el suport de les imatges i de la taula.

Compara aquests dos paisatges: "El desert" i "La ciutat". Fes un petit diàleg amb els teus companys.

Color	Blau	Blau
Forma	Quadrada	Quadrada
Textura	Plana	Plana
Material	Paper	Paper
Quantitat	Una	Una

Fes un petit diàleg amb els teus companys.

Resposta activitat 13

	Desert	Ciutat
Olors	Sorra, sequedat...	Espècies, aliments, contaminació, fregits ...
Sorolls	Soroll del vent, silenci...	Xivari de la gent, cotxes, músics de carrer, muetzí des del minaret...
Colors	Ocre de la sorra, blau del cel...	Molts colors: roba, menjars, objectes del mercat, edificis...
Sensacions	Tranquil·litat, solitud, calma, descans, indefensió, infinitud...	Companyia, festa, comunicació, atabalament...

Explicació de situacions imaginàries (activitats 16 i 17).

A partir del final del conte, que permet continuar la història, demanarem als alumnes que, oralment, expliquin com pot continuar la història tenint com a protagonistes els quatre fills de la Xamira i en Mohammad.

Intentarem que facin un esforç d'empatia envers el context cultural del conte:

-Com es diran els fills? (Caldrà que tinguin noms musulmans.)

-On viuran? (Tindrem presents el palau i el desert.)...

La segona activitat de recreació de situacions imaginàries ve donada per la pregunta *Què faries si...*, en la línia de la hipòtesi fantàstica de Rodari:

-Què faries si et trobessis un barret màgic?

Cada alumne pot explicar-ho oralment.

Activitats de resposta oberta

 Treballem els valors del conte (activitat 19). Partirem del fragment del conte en que s'estableix la divisa d'en Mohammad, per fer reflexionar els alumnes entorn dels conceptes ètics que van concretant-se al llarg del conte i es poden detectar en les «paraules boniques» que van apareixent.

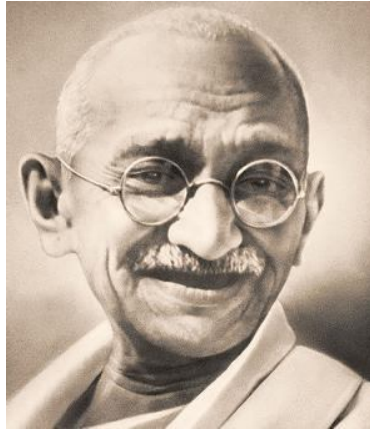
Caldrà aclarir que no són boniques per l'eufonia sinó pel seu significat.

En Mohammad és un noi molt valent. El seu somni de llibertat el porta a escapar-se de l'home que el tenia presoner i a començar una nova vida.

A partir d'aquesta actitud podem parlar d'homes i dones que han lluitat per la llibertat dels seus pobles i de la seva gent.

Presentarem figures com Gandhi i Luther King. Els nens i nenes cercaran informació sobre ells, en redactaran una petita biografia i explicaran la seva contribució a la llibertat humana.

Mahatma Gandhi

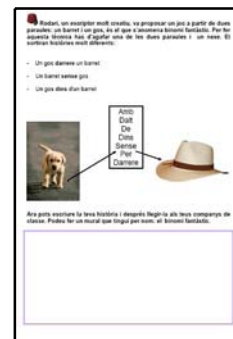
Martin Luther King

Resposta activitat 19

Paraules possibles: *esperança, tendra, abraçada, amor, imaginació, interessant, màgic, estel, enamorar, bonica...*

 El binomi fantàstic (activitat 21). Aprofitem el títol del conte per introduir una tècnica creativa de Rodari, consistent a crear una història partint de dues paraules preses a l'atzar, amb un enllaç també aleatori. Els nens compartiran els seus escrits, que es poden penjar després en un mural per tal de fer-los conèixer a la resta de l'escola.

Activitat de resposta oberta

 Enquesta (activitat 22). Aprofitant que el conte té com a motiu de fons el llibre, podem fer aquesta activitat de caire lúdic orientada a incentivar la lectura. Seria bo que els alumnes parlessin entre ells dels resultats, o fins i tot penjar els resultats al racó de la biblioteca. Podríem també pensar entre tots arguments per recomanar llegir.

Activitat de resposta oberta

▪ **Fem de contacontes.** En aquest enllaç trobareu un manual que han fet a l'escola Octavio Paz i que us oferirà suggeriments per treballar la comunicació a partir dels contes:

<http://www.xtec.cat/ceip-octavio-paz/bibliote/manualconta.pdf>

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ I COMPETÈNCIA DIGITAL

Us proposem les següents activitats TAC entorn del conte *El barret màgic*:

▪ **La nostra biblioteca.** Tot en aquest conte és una invitació a gaudir dels llibres i del món paral·lel a què ens donen accés. La proposta és elaborar un fitxer de lectures recomanades:

- a) cada alumne o alumna del grup ha de portar un llibre que li hagi agradat molt;
- b) a l'aula, per parelles, elaborarem la fitxa dels dos llibres que la parella ha portat i la passarem a net a l'ordinador;
- c) partirem de l'activitat proposada al quadern de l'alumne (activitat 15) i del model de fitxa que inclou:

Títol	
Autor/a	
Il·lustrador/a	
Any d'edició	
Editorial	
Nombre de pàgines	

Passarem aquestes fitxes a l'ordinador. Com a imatges, podem incloure-hi alguna il·lustració del llibre o bé la portada. Imprimirem les fitxes i les desarem en un fitxer bonic, que es pot deixar a l'aula o a la biblioteca de l'escola, per tal que tothom hi tingui accés. Es pot dir «la nostra biblioteca preferida» o un nom similar.

Podem suggerir que el fitxer es vagi enriquint amb noves fitxes, cada cop que algú de la classe llegeixi un llibre que li agradi.

▪ **Projecte.** La presència destacada del desert en el conte ens facilita la tria del tema del projecte:

- Què és un desert?
- Com és el clima del desert?
- Com ens hem de vestir, si anem al desert?
- Quins deserts hi ha a la Terra? En quins estats del món hi ha algun desert?
- Recull de fotografies del desert.

Podem buscar-ne informació en llibres, però sobretot a partir de la xarxa, per exemple:

- <http://www.xtec.cat/recursos/socials/taller/unitat5/climacd.htm>
- <http://ca.wikipedia.org/wiki/Desert>
- <http://www.xtec.cat/~aguiu1/socials/index.htm>

Un cop acabat el projecte, el podem penjar a la pàgina web amb l'ajut de l'editor:

▪ Elaboració d'un conte

Els tallers del web permeten il·lustrar un conte de manera animada –com si fos un programa d'Una mà de contes– i enviar-lo al web. Triarem un dels contes que s'han fet aplicant la tècnica del binomi fantàstic, o bé en crearem un de nou i farem text i dibuixos amb l'ajuda de les eines dels tallers:

Si volem que l'elaboració del conte sigui un treball col·laboratiu, caldrà distribuir la feina per grups:

- un grup s'encarregarà de revisar i millorar el contingut del conte i d'escriure'l correctament a l'ordinador,
- un altre grup en farà les il·lustracions.

Per tal que text i il·lustracions tinguin una unitat al llarg de tot el conte, és convenient que es tracti de grups de treball reduïts, d'un màxim de quatre persones; així, per tal que tothom hi participi, caldrà elaborar més d'un conte.

Podem fer les il·lustracions amb l'ajut dels tallers de dibuix, i de retall i composició, o bé dibuixar-les i després escanejar els dibuixos.

El tercer taller, *contes il·lustrats*, ens guiarà pas a pas per un editor, des de la introducció del text fins a la impressió final. També ens permetrà enviar el conte al bloc, un cop acabat.

Finalment, podrem imprimir el conte i gaudir del resultat.

Podem veure diversos contes elaborats per alumnes al bloc d'*Una mà de contes*:

<http://www.unamadecontes.cat/web/blog/tema/35#>

▪ **Com es fa un llibre?** Per parelles, els nens i nenes consultaran aquesta pàgina de l'editorial Bromera, especialment l'apartat *Les parts d'un llibre*. Posteriorment, podem portar a terme alguna activitat de les proposades:

<http://www.fundaciobromera.org/pub/recursos/unitats/comesfabe.pdf>

COMPETÈNCIA ARTÍSTICA I CULTURAL

- **Lectura de la imatge.** Comentarem els aspectes visuals del conte, especialment tècnica i color, amb l'ajut de les activitats de lectura de la imatge que trobareu als annexos.

- **Dibuix d'un fragment del conte (activitat 18).** Aprofitant els aspectes tècnics que hem comentat en l'activitat anterior, plantejarem el dibuix del palau de la Xamira, amb pintura sobre paper de diari.

- **Titulem fotografies.** En relació amb el recull de fotografies del desert que s'ha fet per al projecte, podem fer que els alumnes s'hi fixin demanant-los que els posin títol. Posteriorment podem preguntar per què han seleccionat cada fotografia i per què han posat aquell títol.

Nit estelada al Sàhara

ALTRES POSSIBILITATS DE TREBALL

- **Treballem matemàtiques a partir del conte.** Trobareu aquesta proposta de treball de Carme Aymerich a *Matecontes*:

http://issuu.com/maymeri8/docs/el_barret_magic

- **L'alfabet secret.** Hem trobat aquest conte de Jordi Badiella en una webquest sobre les cultures del desert. Ens sembla molt interessant treballar-lo de manera lúdica, i així donar a conèixer les cultures dels pobles nòmades. Si seguiu el vincle trobareu la webquest completa. N'hem seleccionat, però, el conte esmentat, que podeu fotocopiar i repartir, juntament amb l'alfabet secret:

<http://sites.google.com/site/contesdeldesert/lalfabet-secret>

Escrivim paraules com els habitants del desert

L'ALFABET SECRET

Una vegada vaig conèixer un habitant del desert que es deia Muhend i que era mestre. En Muhend ensenyava a llegir i escriure als nens i les nenes del desert i jo vaig preguntar-li com ho feia. En Muhend em va explicar que tenen unes pissarres petites, de fusta, en comptes de llibretes i a les pissarres, que en la seva llengua es diuen *sabboura*, hi escriuen amb un tros de canya tallada com si fessis punta a un llapis. També es fan la tinta amb closques cremades de nou, que anomenen *ssemekh*, i per esborrar la pissarra fan servir una pedra molt tova que han d'anar mullant amb aigua i que es diu *asmsal*.

Però el que vaig trobar veritablement sorprenent és el seu alfabet. En Muhend va treure una pissarra que hi tenia escrits tots aquells signes estranys i me'ls va explicar. Des d'aquell dia, quan vull escriure un missatge secret, els faig servir. I, com que heu estat tan amables de seguir les meves històries, em penso que el compartiré amb vosaltres. Vet aquí l'alfabet:

a	•	b	⊖	c	C
d	∧	e	∴	f	][
g	X	h	≡	i	↯
j	I	k	⇨	l	
ll	/	m	□	n	
o	△	p	P	q	≡
r	○	s	⊗	t	X
u	∴	v	V	w	
x	∴	y	Σ	z	⋈

(Conte de Jordi Badiella, 2008)

BIBLIOGRAFIA

Altres barrets màgics:

- BOLTA, M.J., SOLER, T. *Qui necessita un barret màgic?* Alzira: Bromera, 2006.
- SAINT DIZIER, M. *El barret màgic.* Barcelona: Cruïlla, 1997. (Món Meravellós)

Aquests llibres de l'editorial Rosa Sensat, de la col·lecció *Jo sóc... jo vinc*, ens parlen de nens i nenes que viuen prop del desert:

- OLLÉ, M. Àngels. *Búxara, jo sóc del Marroc.* Barcelona: A. M. Rosa Sensat, 2001. (Jo sóc de...; 6)

Búxara és una nena marroquina que ens explica la seva vida. Amb aquest llibre podem conèixer costums del Marroc des del punt de vista d'una nena.

- GUILERA, Tomàs. *Lenessú, jo sóc de Benín.* Barcelona: A. M. Rosa Sensat, 2003. (Jo sóc de...; 8)

Lenessú té 9 anys i viu en una ciutat de Benín que es diu Bohicon. És d'ètnia fon (dada important en un país on hi ha moltes ètnies) i pertany a una família nombrosa (té 22 germans i germanes).

- EL ABARKAN, Hassan. *Hassan, jo vinc de Nador.* Barcelona: A. M. Rosa Sensat, 2001. (Jo vinc...; 8)

Hassan ens explica com és la vida al Marroc, la seva llengua i la seva cultura.

3. Fixa't en la il·luminació del conte:

- És llum natural o artificial?
- És llum molt potent o poc potent?
- La llum arriba molt concentrada o molt escampada?
- Fa ombres molt fortes o molt suaus?

4. Fixa't en aquests dos retrats. Quin dels dos té una llum semblant a la del conte?

VERMEER VAN DEFT,
La lletera (c. 1660)
Rijksmuseum, Amsterdam.

CARAVAGGIO,
La mort de la Verge (c. 1606)
Museu del Louvre, París.

5. Encara que el que veiem en el vídeo són dibuixos, hi ha moments que sembla que les imatges es moguin. Com ho fa el dibuixant per donar-nos aquesta sensació? Com fa que sembli...

...que en Mohammad va caminant pel desert?

...que apareix el bruixot?

...que en Mohammad es fa invisible?

...que es fa de nit?

6. Com diries que són les figures dels personatges? Tria la descripció que sigui veritat:

1 gruixudes,
de línies rectes,
amb molts detalls.

2 primes,
amb línies corbes,
amb pocs detalls.

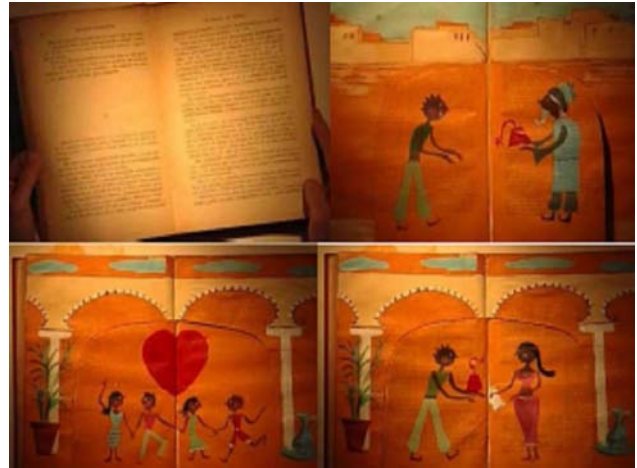

7. Fixa't en aquestes imatges del conte.

Es nota molt que estan dibuixades sobre un llibre obert, perquè:

- es veu molt bé la línia vertical que separa la pàgina esquerra de la pàgina dreta.
- Les figures es reparteixen a banda i banda d'aquesta línia.
- El fons, tant si representa el paisatge com si representa el palau, és molt semblant a l'esquerra i a la dreta.

Per això diem que aquests dibuixos tenen

SIMETRIA

Les figures que tenen dues meitats molt semblants diem que són simètriques. Per exemple, les papallones són simètriques.

Completa aquest arbre tenint en compte la simetria:

8. Aquest conte passa en tres llocs diferents. Si mirem els paisatges dels dibuixos podem dir quins són:

.....

9. Fixa't en la sala del palau. Posa el nom als elements que indiquen les fletxes:

Aquesta és una sala del palau Topkapi d'Istanbul (Turquia). Quines semblances veus amb la sala del palau del conte?

ANNEX 2: PAUTA DE VALORACIÓ DE LA NARRACIÓ ORAL

Pauta de valoració de la narració oral	SÍ/NO
SÉ COMUNICAR	
He parlat a poc a poc?	
He pronunciat bé?	
He parlat amb el volum de veu adequat?	
Quan narrava el conte, mirava el públic?	
He utilitzat gestos en narrar el conte?	
EXPLICO BÉ EL CONTE	
He dit el títol del conte?	
He començat amb una fórmula d'inici?	
He explicat com comença, com continua i com acaba?	
He fet servir alguna onomatopeia?	
He fet servir alguna comparació?	
He acabat el conte amb alguna fórmula de tancament?	
SÉ ESCOLTAR	
He escoltat els meus companys quan explicaven el seu conte?	
LA MEVA OPINIÓ PERSONAL	
M'ha agradat el conte?	

ANNEX 3: TEXT DEL CONTE

EL BARRET MÀGIC

Psssst! Una mica de silenci, sisplau, que hem entrat a la biblioteca. N'hi ha tants, de llibres bons per llegir, que no sé mai quin triar. A veure aquest fa patxoca. Sembla interessant.

Als llibres s'hi troben les millors històries: divertides, tristes, d'amor o d'aventures, que cadascú triï la que li agradi més, que sobre gustos no hi ha disputes.

Només cal posar-se còmode, obrir el llibre i deixar que la imaginació pinti els fulls de colors a mesura que es van passant.

Ho provem amb aquest?

A veure, diu així. Un dia de bon matí en Mohammad es va escapar de casa. Ho va fer en secret, perquè, si algú el descobria, estava perdut. Feia tres anys que en Mohammad vivia esclavitzat per un home tan cruel que no el deixava sortir al carrer i que l'obligava a viure tancat i barrat. I ja n'estava fart!

Així doncs, en Mohammad va aprofitar la primera oportunitat que va tenir per fugir. La seva intenció era sortir ràpidament de la ciutat i endinsar-se en el desert, l'únic camí per on no gosarien empaitar-lo.

Mentre fugia, en Mohammad somiava la llibertat, amb l'esperança de posar un nou horitzó a la seva vida.

Però quan encara no havia perdut de vista la ciutat un venerable ancià se li va aparèixer davant dels nassos com per art d'encantament.

-D'on redimonis ha sortit aquest home? -es va demanar sorprès en Mohammad-.
Que potser ha baixat del cel?

No, no era un esperit. Ni tampoc un galifardeu enviat per l'home malvat per fer-lo agafar. Aquell home era el bruixot Abdelkarim.

-Agafa aquest barret, Mohammad -li va dir el bruixot-, que el necessitaràs. Aquest barret té uns poders màgics que et faran invisible cada vegada que te'l posis.

I dit això, el vell Abdelkarim es va esfumar.

En Mohammad no s'ho podia creure.

-Invisible, invisible... -anava dient sense deixar de caminar-. Au va, aquest home em pren per ximple. Està tocat del bolet.

I mentre reia tot sol pensant en el bruixot, en Mohammad s'anava allunyant de la ciutat.

Va caminar durant hores senceres, xino-xano i amb el barret a la mà, fins que el sol va començar a caure.

-Es fa de nit i hauria de buscar refugi -pensava tot mirant com de mica en mica el cel s'anava omplint d'estels-. No puc passar la nit a la intempèrie. Les nits del desert són tan fredes que em moriria congelat.

Quan ja començava a desesperar-se i a pensar que no se'n sortiria, li va semblar veure unes llums diminutes que parpellejaven a la llunyania.

-Si és cert el que veuen els meus ulls..., estic salvat! -va cridar d'alegria en Mohammad-. Però... i si és la tenda dels que em persegueixen? O si és la guàrdia del desert i em deté per qualsevol motiu?

En Mohammad no les tenia totes.

-Ja ho sé! -va exclamar de cop i volta-, provaré de posar-me el barret. Potser sí que és veritat que té poders màgics i em torno invisible. Ara ho comprovarem.

I tot just posar-se'l, en Mohammad es va tornar invisible començant pel cap i acabant pels peus.

-Òndia, tenia raó el bruixot. Funciona! -va dir en Mohammad d'allò més content-. Doncs ara que no em veu ningú aniré a investigar.

En Mohammad es va dirigir cap al lloc d'on venien aquelles llums tan intrigants.

I, a mesura que s'hi acostava, un palau magnífic s'anava dibuixant en el paisatge. Una meravella construïda al bell mig del desert.

-Renoï, quin senyor palau! Però, qui hi deu viure, aquí? -es demanava en Mohammad sense treure's el barret-. Com que no em veu ningú, hi entraré a tafanejar una mica. I, de passada, a veure si trobo alguna cosa per menjar i agafar forces, que les cames em fan figa.

Dit i fet. Sense dubtar-ne gens ni mica, en Mohammad va entrar al palau.

En Mohammad va travessar un laberint de sales i cambres, fins que va obrir una porta i va veure una noia asseguda en un puf que llegia un llibre amb molta atenció.

Era la noia més bonica que havia vist en tota la vida. Era la princesa Xamira, la filla predilecta de l'emir.

En Mohammad se'n va enamorar bojament a primera vista. I se la mirava amb la boca oberta, convençut que ella no el podia veure, quan, en un rampell inesperat, la princesa Xamira li va dir:

-No t'amaguis, Mohammad, sé que ets aquí.

En Mohammad va exclamar:

-Com és que em pots veure si sóc invisible? Saps el meu nom?

-Ho sé perquè tot és escrit a les pàgines d'aquest llibre. Tu ets l'amor que esperava.

Amb l'ai al cor, en Mohammad es va treure lentament el barret. I un cop va deixar de ser invisible, la princesa Xamira i en Mohammad es van fondre en una llarga i tendra abraçada.

Ja ho heu vist. Els llibres ho saben tot. En els llibres hi ha escrit tot el que ha passat i, també, tot allò que encara ha de passar. I aquest acaba dient que la princesa Xamira i en Mohammad es casaran, tindran quatre fills i viuran feliços i menjaran anissos. S'ha acabat!

Guió: J.M. Hernández Ripoll

(Extret de: www.unamadecontes.cat)

EL LLUM

Guia didàctica

EL CONTE

El conte «El llum» forma part de l'*Aplec de Rondalles Mallorquines d'En Jordi d'es Recó*, de mossèn Antoni M. Alcover i Sureda (1862-1932), autor de referència en la tradició literària i etnogràfica de les Illes. Com és habitual en els reculls rondallístics que es van fer en l'època, les rondalles no procedien de fonts literàries sinó de fonts populars autèntiques, sovint gent amb poca formació o, fins i tot, analfabeta. La ubicació de l'acció en un mas rònc de l'illa de Mallorca i la condició de rodamons d'en Biel i la seva mare classifiquen aquesta història entre les rondalles costumistes, mentre que la presència d'un fantasma la situa entre les meravelloses.

La por sempre ha estat present en la cultura popular, des de les rondalles de transmissió oral fins al cinema. La seva naturalesa personal i irreprimitible fa que estigui més lligada a la imaginació que a les imatges explícites; allò que veiem no ens fa ni de bon tros la mateixa por que allò que ens sembla intuir. Per això, la foscor la propicia, mentre que el simple gest d'encendre el llum l'allunya. La rondalla *El llum* il·lustra molt bé aquesta associació: el fantasma necessita la llum per finalitzar el seu trànsit.

Un dels grans eixos temàtics de les històries de por és el descans etern i tot allò que el destorba. Com podem veure a *El llum*, el fantasma és una ànima que torna perquè una qüestió pendent no li permet aconseguir el descans etern. Normalment l'heroi de la narració ajuda el fantasma, que al seu torn recompensa l'ajut o, al contrari, castiga el protagonista quan aquest demostra incredulitat o menyspreu, cosa que confirma el fons didàctic o moral d'aquestes històries.

FITXA TÈCNICA

Títol: *El llum*

Autor: anònim. Rondalla tradicional de Mallorca recopilada per mossèn Alcover.

Il·lustrador: Francesc Capdevila, *Max*.

Guió: J. M. Hernández Ripoll

Tècnica que fa servir: còmic

Durada: 8.45 minuts

Cicle al qual va dirigit: cicle superior

L'il·lustrador

En Francesc Capdevila, *Max*, ha desenvolupat una extensa carrera com a il·lustrador. Procedent del món del còmic, ha col·laborat en col·leccions de contes per a infants i en narracions per a adults, així com també en llibres de text, cartells, il·lustracions de premsa, portades de discs i molts altres productes il·lustrats; cal destacar, per exemple, el disseny d'un rellotge *Swatch* (1997) i la participació en l'elaboració de videoclips i sèries d'animació.

Ha obtingut nombrosos premis: el Premi de la Crítica Serra d'Or (1996), el Premio Nacional de Ilustración del Libro Infantil (1997), el Gran Premi del Saló del Còmic de Barcelona (2000), el Premi Junceda (2004) i el Premio Nacional del Còmic, aquest darrer concedit pel Ministeri de Cultura (2007). Fora de l'Estat espanyol, ha rebut el Premi Ignatz (EUA, 1999). El 2002 va ser seleccionat per a la gran exposició *Mâitres de la Bande Dessinée Européenne*, de la Bibliothèque Nationale de Paris.

Viu a Mallorca des de l'any 1984, fet que el fa bon coneixedor del paisatge mallorquí, element imprescindible d'aquesta rondalla.

QUÈ TREBALLAREM?

La proposta didàctica que es presenta en aquest dossier inclou els continguts relacionats amb les competències bàsiques que es detallen a continuació. Hi hem destacat en verd i en cursiva les activitats incloses en el quadern de l'alumne, totes corresponents a la dimensió literària i a la comunicativa.

En les orientacions, a més d'estar en verd i en cursiva, les activitats corresponents al quadern de l'alumne –totes elles corresponents a la dimensió literària i a la comunicativa– estan precedides pel símbol que encapçala l'activitat al quadern i el número de l'activitat entre parèntesis. També hi hem inclòs la imatge de la pàgina on es treballa l'activitat corresponent, a fi de facilitar-ne la localització.

A més, i per facilitar la tasca al professorat, a continuació de cada activitat hem posat la resposta orientativa que hi ha al quadern d'autocorrecció per a l'alumne.

La resta d'activitats proposades en aquesta guia estan simplement precedides del títol en negreta.

COMPETÈNCIA COMUNICATIVA LINGÜÍSTICA I AUDIOVISUAL	Dimensió literària	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Fórmules d'inici i tancament</i> • <i>Frases fetes</i> • <i>Adjectius</i> • <i>Paraules homònimes</i> • <i>El temps de la narració</i> • <i>La descripció dels personatges</i> • <i>Estats d'ànim dels personatges</i> • <i>La descripció de llocs</i> • <i>El to de la narració: misteri, por, sorpresa, alegria</i> • <i>La repetició</i> • <i>Comparacions</i> • <i>El diàleg: les bafarades del còmic</i> • <i>Estructura del conte</i> • <i>Onomatopeies</i>
	Dimensió comunicativa	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Elaboració d'un conte paral·lel</i> • <i>Expressió oral: lectura dramatitzada</i> • <i>Plantejament d'hipòtesis: quin llibre llegia el fantasma?</i> • <i>Què faries si....?</i> • <i>Enquesta: tens por dels fantasmes?</i>

		<ul style="list-style-type: none"> • Reflexió a partir del conte: expressió de vivències i comentari dels valors del conte • Comentem els recursos orals i sonsors del conte • Expliquem rondalles de por
	Competència audiovisual	<ul style="list-style-type: none"> • Treball a partir d'un clip de vídeo • Ràdio a l'escola: enregistrem una rondalla
Tractament de la informació i competència digital		<ul style="list-style-type: none"> • Projecte: les històries de por i misteri • Fem el nostre propi conte
Competència artística i cultural		<ul style="list-style-type: none"> • Lectura de la imatge: llum, color i línia • La caricatura i el còmic

DIMENSIO LITERÀRIA

El narrador narra el conte amb un preàmbul que serveix per explicar més que la història de la narració.

Llegim el preàmbul

El narrador explica una història d'animals que el seu propietari no volia que parlesse ni que se sentís. És una història fantàstica que no explica mai perquè els nens i les nenes que no tenen mai por. Però, com que a tots vosaltres ja us conec, i sé que sou molt valents, avui l'explicaré.

Com es va tractar d'un conte de por?

Quina era la història que l'he llegida? Substitueix.

Finalment, quina fórmula comença el conte?

He llegit una rondalla.

Les històries d'animals de les rondalles serveixen per explicar l'animal, de que el veiem com a tal, i a més, a més, són transparentes al món. Imagina't el món.

Ara escriu que explicaves moltes històries per explicar els animals. Aquí en dono un altre exemple.

• He llegit un conte de por.
• He llegit un conte de por.
• He llegit un conte de por.
• He llegit un conte de por.
• He llegit un conte de por.
• He llegit un conte de por.
• He llegit un conte de por.
• He llegit un conte de por.
• He llegit un conte de por.
• He llegit un conte de por.

Resposta a la fórmula

Que parli d'animals	
Que t'agradi molt	
Que sigui en primera persona	
Que tingui paraules que rimin	
Per explicar un conte de misteri	

El narrador narra el conte amb una fórmula de l'encament. Serveix per explicar que el conte ha arribat a la seva fi. El conte d'una rondalla està sempre format.

"I la reina Melquí i els seus animals".

Llegim aquesta fórmula de l'encament del conte:

• Quan acabes un conte.
• Quan acabes un conte.
• Quan acabes un conte.
• Quan acabes un conte.
• Quan acabes un conte.
• Quan acabes un conte.
• Quan acabes un conte.
• Quan acabes un conte.
• Quan acabes un conte.
• Quan acabes un conte.

Resposta a la fórmula que:

Que parli d'animals	
Que t'agradi molt	
Que sigui en primera persona	
Que tingui paraules que rimin	
Per explicar un conte de misteri	

Fórmules d'inici i final (activitats 1, 2 i 3).

La narració s'obre amb un preàmbul que serveix per captar l'atenció de l'oient i per anticipar el to que tindrà. És bo fer que els alumnes se n'adonin, llegint la mestra aquest preàmbul amb l'entonació adequada. Pel que fa a les fórmules, l'objectiu és que s'adonin que n'hi ha moltes, i que és bo que no sempre facin servir la mateixa. L'activitat es planteja com una anàlisi breu de les

característiques de les fórmules presentades, per bé que és bàsicament un pretext per donar-les a conèixer a l'alumnat. Es tracta d'una activitat individual de descoberta, que haurà aconseguit el seu objectiu si, en creacions posteriors, s'apliquen les fórmules introduïdes.

Resposta activitat 1

Es tracta d'un conte de por. Elements que ho confirmen:

A Mallorca expliquen una rondalla d'aquelles que et fan posar els cabells de punta. Ho dic de debò. És una història fantàstica que no explico mai perquè només la poden escoltar els nens i les nenes que no tenen mai por. Però, com que a tots vosaltres ja us conec i sé que sou molt valents, avui l'explicaré.

Resposta activitat 2

Que parli d'animals	Vet aquí que en aquell temps que les bèsties parlaven i les persones callaven...
Que t'agradi molt	Resposta lliure.
Que sigui en primera persona	Jo no hi era, però em van explicar que...
Que tingui paraules que rimin	Un conte us explicaré, tan bé com jo sabré; si l'escolteu el sentireu, qui no el sentirà no el sabrà.
Per explicar un conte de misteri	Jo no hi era, però em van explicar que...

Resposta activitat 3

que contingui una onomatopeia	Catacric-catacrac conte acabat. Catacrac-catacric, conte finit.
on surtin persones	Una reina tenia tres filles: una mandarina, una tarongina, una melmelada i aquesta història s'ha acabada.
on surtin animals	I vet aquí un gat i vet aquí un gos i aquest conte ja s'ha fos.
que tingui paraules que acabin igual	Conte contat ja s'ha acabat i per la xemeneia se'n va al terrat.
on hi hagi les paraules «conte» o «rondalla»	Conte contat, conte acabat.

Frases fetes (activitat 4). Aquesta és una activitat de comprensió del significat de les frases fetes que van apareixent al llarg de la narració. Es pot fer de manera guiada per la mestra, per tal de resoldre els dubtes davant d'expressions poc conegudes.

Resposta activitat 4

Plovia **a bots i barrals**
 La porta estava oberta **de bat a bat**
 Se'ls va **congelar la sang** de l'ensurt
sobresalt.
 ... **devorant pàgina rere pàgina...**
 ... **sense badar boca**
 Va tancar el llibre **d'un cop sec**
 ... amb un somriure **d'orella a orella**

Amb molta intensitat.
Completament.
Van tenir un gran

Molt ràpidament, amb afany i sense parar.
Sense dir res.
De cop, amb energia.
Un gran somriure.

Què et ha passat a en Biel i la Catalina si ve'n troguen congelat la sang? Què podria haver passat? Expliquem al peu de la lletra, són frases fetes que serveixen per entendre més que explicar.

Expliqui què vol dir aquestes frases fetes que apareixen al conte:

Plovia a bots i barrals	
La porta estava oberta de bat a bat	
Se'ls va congelar la sang de l'ensurt	
Es va posar a llegir, devorant pàgina rere pàgina...	
Sense badar boca	
Va tancar el llibre d'un cop sec	
L'ia de en Biel amb un somriure d'orella a orella	

Onomatopeies (activitat 5). Aprofitem l'onomatopeia que formula el narrador per presentar aquesta activitat que consisteix a anotar els sons que s'indiquen.

Resposta activitat 5

Podem admetre diferents respostes; aquestes són orientatives:

- Van notar sobre el cap les primeres gotes de pluja: *xim xim*
- Només se sentia el bufec del vent... *ffffffff*.
- Van obrir la porta molt a poc a poc: *nyeec!*
- Van encendre una espelma amb un llumí: *rassss*

El vell va tancar el llibre d'un cop sec. **PLAS!**

Completa els buits amb onomatopeies, paraules que imiten sons.

Van notar sobre el cap les primeres gotes de pluja.....

Només se sentia el bufec del vent.....

Van obrir la porta molt a poc a poc.....

Van encendre una espelma amb un llumí.....

Adjectius (activitats 6 i 7). Proposem dues activitats col·lectives relacionades amb l'adjectivació. En la primera treballem el significat d'adjectius que poden ser d'ús poc freqüent en algunes zones, mentre que, en la segona, l'objectiu és que l'alumnat vegi que l'adjectiu és un recurs narratiu que poden emprar en les seves creacions literàries. La mestra pot conduir la segona activitat preguntant: *Com pot ser....?* per ajudar a perfilar els adjectius que costin de definir i per ampliar el vocabulari amb la introducció de nous adjectius.

Conecies aquests adjectius? Aparells amb el seu significat:

Esverat	Preocupat i inquiet
Esbotzada	Espatlada perquè s'ha fet servir molt
Negullós	Mut de la sorpresa
Atrotinada	Que es veu molt poc
Ténue	Espatlada perquè algú l'ha rebentat
Atònit	Molt alarmat

Al llarg del conte, el narrador fa servir adjectius per explicar-nos com són les coses. Per parelles escriu altres adjectius per dir com es:

El camp solitari	El mur petit
El nuvol negríssim	La casa abandonada
	La veu misteriosa
	La tarda plujosa

Resposta activitat 6

Esverat	<i>Molt alarmat</i>
Esbotzada	<i>Espatllada perquè algú l'ha rebentat</i>
Neguitós	<i>Preocupat i inquiet.</i>
Atroïnada	<i>Espatllada perquè s'ha fet servir molt.</i>
Tènue	<i>Que es veu molt poc.</i>
Atònit	<i>Mut de la sorpresa.</i>

Resposta activitat 7

El camí solitari	<i>llarg, estret, recte...</i>
Els núvols negríssims	<i>fosquíssims, espessíssims...</i>
El mur petit	<i>baixet, menut...</i>
La casa abandonada	<i>rònega, solitària, deshabitada...</i>
La veu misteriosa	<i>tenebrosa, fantasmal...</i>
La tarda plujosa	<i>tapada, ennuvolada, de mal temps...</i>

Paraules homònimes de diferent gènere (activitat 8).

Aprofitant el títol del conte, presentarem aquell grup de paraules homònimes –la majoria d'ús comú–, el significat de les quals es diferencia pel gènere: *llum, clau, coma, pols, terra, son*.

Hi ha paraules que tenen un significat diferent en masculí que en femení. Fes el que es demana.

El **llum** – la **llum**
 "He enviat el **llum** de gas perquè ho intercanviï de **llum**"

Escriu què vol dir les paraules següents i les seues en el mateix o en el gènere oposat:

Un **ordre** – una **ordre**
 La **pols** – el **pols**
 El **son** – la **son**
 El **terra** – la **Terra**

Resposta activitat 8

Podem admetre diferents respostes; aquestes són orientatives:

Un ordre – una ordre: Va donar una ordre molt clara: cal endreçar els llibres seguint un ordre alfabètic.

La pols – el pols: El metge prenia el pols del malalt mentre l'operari treia la pols del consultori.

El son – la son: El meu germà té el son molt profund i jo avui tinc poca son.

El terra – la Terra: El terra de l'habitació era ple de fotografies que havien caigut: fins i tot hi havia una foto de la Terra.

El temps de la narració (activitat 9).

El fragment de la rondalla que proposem per ordenar s'ha triat perquè també permet fer adonar l'alumnat que l'acció discorre paral·lelament a la tempesta. Un cop ordenada la seqüència, podem separar les dues accions oralment. El resultat, poc més o menys, serà aquest:

Ordena aquests fragments de la rondalla:

Quan ja començaven a estar ben xops, a la sortida d'un revolt, van veure una casa dalt d'un turó.
 Van atrevir-se a entrar quan ja estaven calats fins als ossos

Mare i fill caminaven per un camí solitari quan una núvola negríssima van tapar el cel
 - Em sembla que en caurà una de bona! - va dir en Biel quan va notar sobre el cap les primeres gotes de pluja.

MENTRE MARE I FILL...	...QUIN TEMPS FA?
...caminen per un camí solitari	...uns núvols negríssims tapen el cel
...en Biel diu que en caurà una de bona	...comencen a caure les primeres gotes de pluja
...veuen una casa dalt d'un turó	...comencen a estar ben xops
...s'atreveixen a entrar	...estan calats fins als ossos

Resposta activitat 9

Mare i fill caminaven per un camí solitari quan uns núvols negríssims van tapar el cel
- Em sembla que en caurà una de bona!- va dir en Biel quan va notar sobre el cap les primeres gotes de pluja.

Quan ja començaven a estar ben xops, a la sortida d'un revolt, van veure una casa dalt d'un turó.

Van atrevir-se a entrar quan ja estaven calats fins als ossos.

Descripció de personatges (activitats 10, 11 i 12). Tenint com a model el

fragment del conte on se'ns presenta el fantasma, orientarem el treball de descriure un personatge. Començarem per analitzar la descripció del fantasma; ens podem ajudar amb un esquema a la pissarra. Hem de fer notar que es tracta d'una descripció basada en atributs –el llibre, la butaca–, més que en característiques físiques –vell, de barba blanca. A continuació, partint de l'observació de la il·lustració, concretarem col·lectivament les característiques físiques de la senyora Catalina. El pas final, de l'enumeració de característiques a la redacció, es pot fer individualment; demanarem que incloguin comparacions, adjectius i altres elements que enriqueixin la descripció. Per taules, cadascú llegirà el seu treball, per tal de veure com, del mateix personatge, se'n poden fer descripcions diferents.

10. Com era el vell fantasma? El sorte el describeu amb. Procura't en el text en anglès.

En un revolt hi havia un home assegut en una gran butaca. Era un venedor molt molt vell, que semblava que hagués menjat cent anys amb una barba blanca tan llarga que se li enrotllava per terra. I el més curiós de tot és que el seu mare hi tenia un llibre obert.

Quines són les característiques més importants de la senyora Catalina?

Alta o baixa?	
Prima o grassa?	
Rossa o morena?	
Pentinada o despentinada?	
Quina roba porta?	

Describe la senyora Catalina amb les característiques que has escrit abans.

Resposta activitat 11

Alta o baixa?	<i>Ni molt alta ni molt baixa</i>
Prima o grassa?	<i>Ni prima ni grassa</i>
Rossa o morena?	<i>Morena</i>
Pentinada o despentinada?	<i>Despentinada</i>
Quina roba porta?	<i>Faldilla de quadres, jersei fosc, jaqueta blava i bufanda</i>

Estats d'ànim dels personatges (activitat 13). Al llarg del conte, en Biel i la seva mare passen per diversos estats d'ànim, narrats amb diferents frases fetes. L'objectiu de l'activitat és, d'una banda, conèixer aquestes frases fetes; de l'altra, relacionar cada expressió amb el moment concret de la narració en que en Biel les experimenta.

11. En Biel, al llarg de la rondalla, va experimentant diferents sentiments i sensacions. Recordes en quins moments del conte estàs...

- > Mort de gana i pelat de fred?
- > Amb les cames tremolant-li de por?
- > Amb el braç adolorit de tant aguantar l'espelma?
- > Amb un somriure d'orella a orella?

Resposta activitat 13

> Mort de gana i pelat de fred?	<i>Mentre caminava per un camí solitari</i>
> Amb les cames tremolant-li de por?	<i>Quan entrava a l'habitació del fantasma</i>
> Amb el braç adolorit de tant aguantar l'espelma?	<i>Quan el vell fantasma va tancar el llibre</i>
> Amb un somriure d'orella a orella?	<i>Quan va trobar el cofre de monedes d'or</i>

Descripció d'un lloc (activitat 14). Hem triat aquest fragment perquè, amb la descripció, el narrador aconsegueix crear un clima de misteri. L'alumne ha de fer el camí invers i, a partir de les pistes, deduir per què la casa està abandonada.

12. Llegiu el text atentament.

Però a mesura que s'hi acostaven, cada cop tenien més la sensació que alguna cosa estranya estava en l'ambient. Van observar que se surten l'air de la finestra, malgrat que feia fred. I que sempre se veia més llum al darrere de les finestres. També van adonar-se que la porta d'entrada estava oberta i sobre el llum, allà se veia sempre. Un espelma que semblava que era una cosa abandonada.

Per què en Biel i la senyora Catalina van veure que la casa era abandonada? Escriviu i intueix amb l'entorn en el dibuix els tres indicis que els heu fet comprendre.

Resposta activitat 14

Indicis: ...no sortia fum de la xemeneia, malgrat que feia fred.
...tampoc no es veia llum al darrere de les finestres.
...la porta d'entrada estava esbotzada i oberta de bat a bat.

El to de la narració (activitat 15). Ja hem vist de quina manera la narració genera el clima de misteri. En aquesta activitat proposem que, amb recursos literaris basats en el diàleg, l'alumne intenti transmetre un sentiment de sorpresa i d'alegria davant una troballa inesperada. La mestra suggerirà alguns d'aquests recursos: signes d'exclamació, interjeccions, frases curtes exclamatives i interrogatives.

És important remarcar que un diàleg s'expressa amb guionets davant de cada intervenció. Aquesta activitat, que comença amb un plantejament conduït per la mestra, es pot plasmar per escrit individualment o bé per parelles –en aquest cas en forma de *role playing*.

Per tancar-la, podem fer que es representi algun dels diàlegs i que el grup valori quin dels diàlegs transmet millor els sentiments que fan al cas.

Activitat de resposta oberta

La repetició (activitat 16). La repetició és un recurs literari freqüent. L'activitat parteix de la identificació, dins del fragment, de la frase que es repeteix per, a continuació, discutir la funció literària d'aquesta repetició: el fantasma insisteix perquè té una necessitat imperiosa d'obtenir un llum, i el narrador ho fa per intensificar la sensació de por.

Resposta activitat 16

La frase que es repeteix és: *Porteu-me un llum!*

Comparacions (activitat 17). L'activitat demana que els alumnes pensin el segon terme de les comparacions. Es pot fer individualment o per parelles.

Resposta activitat 17

- En Biel i la Catalina eren més pobres que *una rata*.
- Al cel hi havia uns núvols negres com *el carbó*.
- La casa estava fosca com *una gola de llop*.
- Hi van veure un passadís llarg com *un dia sense pa*.
- El fantasma tenia una barba tan llarga com *un espagueti*.
- Les monedes d'or brillaven tan com *un estel*.

El diàleg (activitat 18). *El llum* conté poc diàleg i molta presència de la veu narradora. Aquesta activitat pren com a pretext la presentació del dibuixant, procedent del món del còmic, per proposar el pas de la narració a un diàleg de còmic, sense narrador. Cada alumne pot recrear la història de manera lliure, amb el diàleg que decideixi, sense transcriure el text.

Activitat de resposta oberta

Practica que el conte hi ha una sèrie d'elements que contribueixen per donar-li un to de misteri i de por:

El presentiu del conte
La temàtica
La descripció dels personatges
La posició dels personatges
La veu narrativa
La posició dels personatges
El llum
La veu del narrador

Pues, además, también es pueden encontrar otros elementos i sentimientos, como la sorpresa, la pena o el dolor.

Escibe el diálogo entre en Biel i en Catalina quan van trobar el tresor del fantasma. Procura transmetre el sentiment de sorpresa i d'alegria per la troballa.

Has d'oposar el que el conte es repetició d'elements i frases. Treballa en aquest fragment la frase que es repeteix i explica el perquè.

Estaven tan tranquil·lamente, de sobte, van sentir una veu que deia:
"Porteu-me un llum! Porteu-me un llum!"

Al cap d'un moment, la veu misteriosa tornava a recomanar per fer la casa:
"Porteu-me un llum! Porteu-me un llum!"

Confessat que es tractava del propietari de la casa, mare i fill van anar a buscar la llum, en diferents al·lòs d'un costat de la casa.

"Porteu-me un llum! Porteu-me un llum!" repetia sense parar.

Aquestes dues comparacions apareixen al conte:

El veïat de separació al seu costat, estirant-se com al fos un fantasma d'una família pobra com la d'avui.

Escriu comparacions.

En Biel i la Catalina eren més pobres que .....

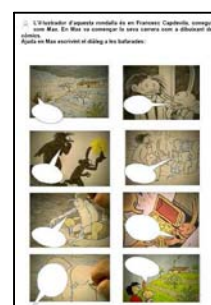
Al cel hi havia uns núvols negres com .....

La casa estava fosca com .....

Hi van veure un passadís llarg com .....

El fantasma tenia una barba tan llarga com .....

Les monedes d'or brillaven tan com .....

Estructura del conte (activitat 19). Aquest quadre pauta una anàlisi dels elements del conte: personatges –en Biel, na Catalina i el fantasma de la casa–, espai –Mallorca–, temps –època imprecisa, passa en una tarda plujosa– i estructura de la narració –introducció, nus i desenllaç.

Una proposta interessant és treballar aquests aspectes en la transcripció del text, subratllant-hi i assenyalant-hi les diferents parts, com una breu introducció al procediment de comentari de texts literaris.

Resposta activitat 19

Personatges	En Biel, na Catalina, el vell fantasma
Lloc on passa l'acció	A l'illa de Mallorca. Espais concrets: el camí i la casa abandonada.
Moment en que passa l'acció	En una tarda plujosa. Època imprecisa.
Introducció	Dos rodamóns, mare i fill, van caminant quan comença a ploure i s'aixopluguen en una casa abandonada.
Nus	Un cop a la casa, senten sorolls estanyats i descobreixen que els fa un fantasma, que els demana que li portin un llum perquè vol acabar de llegir un llibre que havia començat abans de morir. En Biel li porta una espelma i la hi aguanta fins que acaba el llibre i desapareix.
Desenllaç	El fantasma, agraït, recompensa l'ajut de mare i fill amb un cofre ple de monedes d'or, que els permet comprar la casa, arreglar-la i quedar-s'hi a viure.

DIMENSIÓ COMUNICATIVA

Elaborem un conte paral·lel (activitat 20). A partir de l'estructura de *El llum*, que s'ha analitzat en l'activitat anterior del quadern, demanarem als alumnes que, per grups, elaborin un conte paral·lel, canviant els elements del conte –personatges, lloc, circumstàncies– però respectant-ne les parts. Es pot fer oralment i aprofitar per observar els recursos d'expressió oral.

Activitat de resposta oberta

Lectura dramatitzada (activitat 21). Demanarem que, individualment, es preparin el fragment del conte que figura en el quadern. Després, per torn, llegirem aquest fragment amb diferents entonacions, de manera que transmeti diferents intencions o sentiments: pena, alegria, pressa, calma, etc.

Activitat de resposta oberta

Plantegem hipòtesis: quin llibre llegia el fantasma? (activitat 22). Aquest és un exercici d'imaginació, però també d'evocació de llibres llegits i que es poden posar en comú amb la resta del grup. Podem enfocar l'activitat de dues maneres: com una tasca de creativitat, demanant que s'inventin un llibre, o com una tasca de reflexió sobre les lectures que han agradat. Podem cridar l'atenció sobre l'expressió d'interès de la il·lustració.

El llibre que llegia el vellut devia ser molt, però que molt interessant.

Deixa volar la teva imaginació i pensa: quin llibre estaria llegint el vellut?

Títol:

De què tracta?

Activitat de resposta oberta

Que faries si...?

- Una nit truquem a la porta de la teva habitació i apareix un FANTASMA que et demana que li donis el teu ordinador?

- Un dia es presenta a classe un company nou: es tracta d'un FANTASMA que vol estudiar i aprendre coses?

- Fosis un FANTASMA divertit i trapella?

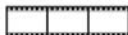

Què faries si...? (activitat 23). Aquest és un exercici de creativitat a l'estil Rodari. També anomenat *la hipòtesi fantàstica*, consisteix a combinar dos enunciats inhabituals i desenvolupar la idea que en resulta, per absurda que sembli.

En aquest cas, l'absurd es genera no tant per l'enunciat en si, com pel fet de traslladar l'àmbit fantàstic a l'univers quotidià de l'alumne: fantasmes a casa o a l'escola.

Si fem que cada alumne formuli la resposta oralment, en resultarà una activitat divertida i molt creativa.

Activitat de resposta oberta

Escriu el títol d'una pel·lícula que t'hagi posat els pèls de punta:

Joc: tens por dels fantasmes? (activitats 24 i 25). Proposem aquí dues activitats de caire lúdic, per bé que,

plantejades en el context d'una conversa de grup, prendran una dimensió comunicativa.

La primera consisteix a recordar el títol d'alguna pel·lícula que els hagi fet por. La segona és un test per saber si s'és valent o poruc.

Tens por dels fantasmes?

100 Fantasmes 00 Fantasmes 00 Fantasmes

- Quan entres a la teva habitació, et portes que fas:
  - a) Mirar el rellotge
  - b) Agafar un objecte lleuger
  - c) Prendre un objecte
- Et ve a caure i respon a la pregunta de les dades de l'acte. El primer dia:
  - a) És un fantasma...
  - b) És algú que t'ha vingut a veure
  - c) Et ve a veure el teu pare
- Una nit apareix a casa una pel·lícula de fantasmes:
  - a) Fantasma que s'ha fet gran i veu
  - b) El fantasma que t'ha vingut a veure
  - c) Fantasma que t'ha vingut a veure
- Et ve a veure i et fa preguntes que t'han de fer:
  - a) Perquè que tu, en l'habitació de la casa
  - b) Perquè que tu, en l'habitació de la casa
  - c) Perquè que tu, en l'habitació de la casa

De 1 a 10 Fantasmes: 100 Fantasmes 00 Fantasmes 00 Fantasmes

De 1 a 10 Fantasmes: 100 Fantasmes 00 Fantasmes 00 Fantasmes

De 1 a 10 Fantasmes: 100 Fantasmes 00 Fantasmes 00 Fantasmes

Activitat de resposta oberta

➤ **Treballem els valors del conte.** Tota història de por activa sentiments i sensacions molt intenses en la persona que l'escolta: qui no ha sentit por alguna vegada? Qui no té fantasmes amagats en un racó de la seva consciència? Vet aquí alguns eixos per a la reflexió.

Podem començar la conversa en petits grups i després posar en comú els punts de coincidència en una conversa de gran grup. Partirem del sentiment de por. Fem que els nostres alumnes parlin de les situacions en les quals han sentit por alguna vegada i d'allò que encara els espanta; a partir d'aquí es pot parlar de les pors irracionals, de les pors amb fonament i fins i tot del paper que juguen les històries de por, que són com una «vacuna» per enfrontar-nos a les nostres.

- El **coratge** és el sentiment contraposat a la por. Es tracta d'un valor positiu, que es fa palès en l'actitud d'en Biel:
  - El fantasma del conte, és bo o és dolent?
  - Causa algun perjudici al nen o a la seva mare?
  - En quines situacions de la vida cal ser coratjós?

Fem una llista d'exemples d'actituds coratjoses i d'actituds covardes. Si la conversa ho permet, podem parlar del coratge que cal per enfrontar-se a actituds negatives de grup (per exemple, per defensar un company rebutjat).

- La **ironia** ens pot ajudar a vèncer les pors i els entrebancs que ens assetjaran al llarg de la vida:
    - Coneixem històries de fantasmes que facin riure?
    - Sabem acudits que ens ajudin a riure'ns de la por a la mort?
  - Un altre valor explícit en el conte és la **compassió**:
    - Quan en Biel ajuda el vellet, ho fa perquè sap que tindrà una recompensa?
    - Quin és el sentiment que el mou a actuar d'una manera altruista?
- Pensem en actituds altruistes que haguem demostrat en alguna ocasió.
- **L'agraïment** és un valor que sovint oblidem:
    - De quina manera va agrair el fantasma la col·laboració d'en Biel?
    - En Biel i la seva mare, al seu torn, tenien motius per estar agraïts al fantasma?

➤ **Comentem els recursos orals i sons del conte.** Si tornem a escoltar el conte, aquest cop sense veure les imatges que l'acompanyen, podem fer una activitat d'escolta activa, conduïda pel docent, que anirà fent atenció sobre els recursos orals del narrador: to, ritme, veu, pauses, silenci, entonació.

Demandem als alumnes que donin la seva opinió sobre el que transmet la veu del narrador gràcies a aquests recursos i ho relacionem amb l'activitat de lectura dramatitzada del quadern.

També val la pena escoltar i discriminar els recursos radiofònics; per exemple, el ressò amb què es diferencia la veu del fantasma; podem diferenciar cada personatge per la veu? Finalment, podem comentar el paper neutre que juga la música que acompanya la rondalla i que només juga amb els silencis per remarcar diverses veus.

➤ **Expliquem rondalles de por.** Després d'haver comentat els recursos orals, remarcarem que aquest conte és una rondalla tradicional de transmissió oral; és un bon moment per experimentar els recursos orals que ajuden a *fer por*: expliquem històries de por.

Podem crear un clima que ho propiciï: seiem en rotllana, abaixem les persianes de l'aula, apaguem els llums, ens il·luminem la cara des de sota amb una llanterna i... a veure qui la diu més grossa! Podeu proposar que els alumnes consultin aquest manual de narració oral:

<http://www.xtec.cat/ceip-octavio-paz/bibliote/manualconta.pdf>.

Demandem que, prèviament, cerquin rondalles de por preguntant a casa o llegint-ne: dos bons suggeriments són que facin un cerca d'Internet i que consultin la persona encarregada de la biblioteca, tant de l'escola com del barri... i així hi fomentem les visites.

Les il·lustracions d'aquesta rondalla tenen tres característiques clares, que procurarem fer observar:

- El joc entre el color i el blanc i negre per representar la llum i la foscor (aspecte descriptiu), però també la desgràcia i la fortuna (aspecte simbòlic). Què es representa en color? Què, en blanc i negre? Quin sentiment transmeten les diferents il·lustracions?
- L'ús de la línia: diferència entre el color negre del traç dels dos personatges principals i el color negre del traç del fantasma. El recurs d'esborrar el dibuix per simular-ne la desaparició.
- El llenguatge del còmic: l'esquematització dels personatges, els enquadraments molt centrats en les figures, el recurs de la vinyeta buida quan el vellet tanca el llibre.

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ I COMPETÈNCIA DIGITAL

En aquest apartat us volem suggerir diverses activitats pensades per aprofitar els recursos que ens ofereix la pàgina web: www.unamadecontes.cat.

➤ **Taller de subtitulat.** Tots els contes de la pàgina permeten ser escoltats amb subtítols literals; la nostra proposta, però, és que, per grups, redactem uns subtítols més breus i els pengem amb l'ajut del taller de subtitulat. Subtitular una narració oral amb frases resumides constitueix un bon treball de llengua, tant pel que fa a la comprensió com a l'expressió.

Podem fer servir el taller de subtitulat amb diverses fórmules:

Treballar a partir dels subtítols de referència que ens va indicant el taller; en aquest cas estarem fent un treball de caire literari, consistent a buscar alternatives a la narració, destacar les paraules clau, cercar sinònims, etc.

Treballar a partir del text que podem obtenir des del conte. Aquesta tasca, més semblant al subtitulat professional, equival a treballar el resum.

Treballar en altres llengües: podem fer una subtitulació en llengua castellana, en llengua estrangera o en alguna de les llengües familiars. Hem de destacar que el taller també inclou la subtitulació en aranès.

Un cop completada la tasca, que es pot fer per parelles o per grups petits, el taller ens dona l'opció de desar la feina a la mateixa pàgina i fins i tot enviar-la a una adreça de correu.

➤ **Projecte.** Si visitem el bloc de la pàgina, hi trobarem una secció, *Contes a fons*, on hi ha recursos i propostes per a treballar diversos temes de manera transversal a partir d'alguns dels contes. *El llum* és una rondalla molt suggerent que ens permet plantejar moltes línies de treball: les rondalles populars, la parla i el paisatge de les Illes. Nosaltres, però, us proposem un tema que sol ser molt engrescador per als nois i noies de cycle superior: les històries de por i misteri.

Cada equip de treball s'ha d'encarregar de preparar un informe sobre un personatge típic de les històries de por: el fantasma, l'home llop, el vampir, el mort vivent (Frankenstein, *zombie*, etc).

Podem suggerir diversos apartats que cal treballar en aquest informe:

- característiques del personatge: aspecte, lloc on habita, comportament...
- títols i autors de llibres, còmics o pel·lícules entorn del personatge
- històries on aparegui el personatge

Un cop acabat el projecte que haguem triat, el podem penjar a la pàgina amb l'ajut de l'editor del bloc:

➤ **Elaboració d'un conte.** Al quadern de l'alumne hi ha una activitat consistent en elaborar un conte paral·lel a *El llum*; en la proposta d'activitats orals suggerim, d'una banda, enregistrar un conte amb efectes de so, i, de l'altra, explicar rondalles de por.

Ara farem un pas més i elaborarem un conte col·lectiu. Caldrà triar la millor història i editar-la amb l'ajut del [taller de contes il·lustrats](#), que ens permetrà escriure la narració a l'ordinador, acompanyar-la de les imatges –dibuixos o fotografies– que haguem preparat i elaborar-ne la portada i la contraportada. Un cop enllestida la feina, el taller ens dona diverses opcions: imprimir, enviar o guardar el conte.

Si algú s'engresca i vol continuar escrivint contes, podeu fer que, a més de la pàgina abans indicada, visiti una d'aquestes adreces:

- <http://www.bibgirona.net/salt/contes/>
(adreça per escriure contes de por)
- <http://sites.google.com/site/contesdeporterror/introduccio>.
(webquest pensada per a escriure contes de por)

BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Lectures recomanades per a l'alumnat

- DAHL, R. *Històries de fantasmes*. Barcelona: Columna, 2008.
- RODARI, G. «Aquells pobres fantasmes». A *Contes per telèfon*. Barcelona: Joventut, 1982.
- Recomanacions de contes de por: <http://blocsvels.gracianet.cat/post/55/5054>
- Guia de contes de por de la xarxa de biblioteques:
http://www.bcn.es/biblioteques/pagstot/guies_lectura/guia_lect28.html

Bibliografia i webgrafia de referència

- DIAZ, Joaquín. «Los personajes del miedo». *CLIJ* [Barcelona] (1989), núm. 2; p. 15-19.
- GUBERN, Romà; PRATS, Joan. *Antropología del cine de terror. Las raíces del miedo*. Barcelona: Tusquets, 1979.
- GUTIERREZ, Gerardo: «Miedos y monstruos». *CLIJ* [Barcelona] (1989), núm. 2; p. 8-14.
- <http://www.sre.urv.cat/rondcat/recoleccio.php?lang=cat>
- ITURRASPE, Amaia; SILLA, Josep B. *La Rondallística*:
<http://www.uv.es/sillam/RondallaNet/rondallistica.htm>
- GRIMALT, Josep A. *La catalogació de les rondalles de mossèn Alcover com a introducció al seu estudi*:
<http://letra.uoc.edu/ca/obra/aplec-de-rondaies-mallorquines-den-jordi-des-reco-1896-/?pest=10240&imatge=2&depl=Y>
- Informació sobre l'il·lustrador, Max. <http://www.maxbardin.com/> (trobareu aquesta adreça web partint del bloc de la pàgina *Una mà de contes*)

ANNEX1: ACTIVITATS DE LECTURA DE LA IMATGE

 1. Fixa't en el dibuix dels personatges que surten al conte. Et sembla realista o esquemàtic?

Compara aquestes dues imatges. La primera és una fotografia d'un nen, mentre que la segona és una *caricatura*.

Escriu les diferències que observes entre elles:

		
<p>Està proporcionat?</p> <p>Té molts detalls?</p> <p>Et sembla realista o esquemàtic?</p> <p>Es nota si està trist o content?</p>		

 Quin sentiment et sembla que expressa aquest dibuix de na Catalina?

.....

👻 En general, totes les il·lustracions d'aquesta rondalla tenen molt poc color. Gairebé són en blanc i negre!

Quines són les dues úniques vinyetes que podem dir que són en color? Per què et sembla que és així?

.....

.....

Quins són els colors d'aquesta imatge?

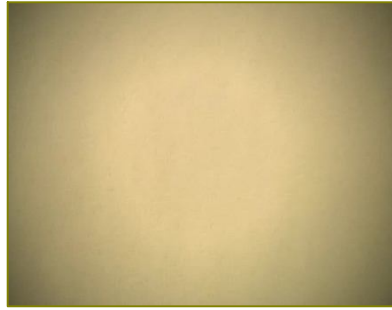

.....

Què representa el color groc?

.....

Hi ha una imatge que no conté cap dibuix:

En el moment en que apareix aquesta imatge se sent una onomatopeia:

Quina? .....

Què representa? .....

Compara aquestes dues imatges i digues totes les diferències que hi veus:

- temps que fa
- personatges (roba, pentinat, expressions...)
- paisatge (fruiters, terra, casa...)

--

--

ANNEX 2: PAUTA DE VALORACIÓ DE LA NARRACIÓ ORAL

Pauta de valoració de la narració oral	SÍ/NO
SÉ COMUNICAR	
He parlat a poc a poc?	
He pronunciat bé?	
He parlat amb el volum de veu adequat?	
Quan narrava el conte, mirava el públic?	
He utilitzat gestos en narrar el conte?	
He donat un to de misteri a la narració?	
EXPLICO BÉ EL CONTE	
He dit el títol del conte?	
He començat amb una fórmula d'inici?	
He explicat com comença, com continua i com acaba?	
He fet servir alguna onomatopeia?	
He fet servir alguna comparació?	
He acabat el conte amb alguna fórmula de tancament?	
SÉ ESCOLTAR	
He escoltat els meus companys quan explicaven el seu conte?	
LA MEVA OPINIÓ PERSONAL	
M'han agradat els altres contes?	
Què podria millorar quan torni a explicar un conte?	

ANNEX 3: TEXT DEL CONTE

EL LLUM

A Mallorca expliquen una rondalla d'aquelles que et fan posar els cabells de punta. Ho dic de debò. És una història fantàstica que no explico mai perquè només la poden escoltar els nens i les nenes que no tenen mai por. Però, com que a tots vosaltres ja us conec i sé que sou molt valents, avui l'explicaré.

Hi havia una vegada un nen que es deia Biel que vivia a Mallorca amb la seva mare, la senyora Catalina. Com que eren molt pobres i no tenien casa, passaven els dies recorrent els camins de l'illa i anant de poble en poble per demanar caritat o alguna cosa per menjar.

Una tarda, morts de gana i pelats de fred, mare i fill caminaven per un camí solitari quan uns núvols negríssims van tapar el cel.

- Em sembla que en caurà una de bona -va dir en Biel quan va notar sobre el cap les primeres gotes de pluja-. Mare, em sembla que hauríem de buscar un lloc per refugiar-nos i passar-hi la nit.

Efectivament, al cap de cinc minuts, ja plovia a bots i barrals. En Biel i la senyora Catalina corrien pel camí i, quan ja començaven a estar ben xops, a la sortida d'un revolt, van veure una casa dalt d'un turó.

- Mira, mare, estem salvats! -va cridar en Biel tot esverat quan va veure la casa-. Anem a veure si els amos ens deixen un raconet per arrecerar-nos.

I saltant un petit mur de pedra, en Biel i la seva mare van anar cap aquella casa, disposats a trobar un lloc on esperar que amainés la tempesta.

Però a mesura que s'hi acostaven, cada cop tenien més la sensació que alguna cosa estranya flotava en l'ambient. Van observar que no sortia fum de la xemeneia, malgrat que feia fred. I que tampoc no es veia llum al darrere de les finestres. També van adonar-se que la porta d'entrada estava esbotzada i oberta de bat a bat. Allò no era normal. De seguida van comprendre que era una casa abandonada.

«Que hi ha algú?», van cridar unes quantes vegades des del portal. «Que hi ha algú?», van tornar a repetir, per si no els havien sentit.

I no va contestar ningú. Tot estava en silenci, només se sentia el bufec del vent.

Cansats d'esperar una resposta i en no veure-hi cap senyal de vida, en Biel i la senyora Catalina van atrevir-se a entrar quan ja estaven calats fins als ossos. De mica en mica van anar ficant, a les fosques, per dins la casa, fins que, sobre la taula de fusta de la cuina, van trobar una espelma mig gastada. La van encendre amb un llumí i es van asseure al voltant de la taula mentre sentien l'esclat dels trons i el soroll de les gotes de pluja que picaven contra els vidres de la finestra.

Estaven tan tranquils quan, de sobte, van sentir una veu que deia:

- Porteu-me un llum! Porteu-me un llum!

A tots dos se'ls va congelar la sang de l'ensurt.

- Mare, que l'has sentida aquesta veu? -va preguntar en Biel molt espantat.

- Calla, Biel! que no sento res -va dir la senyora Catalina tota neguitosa.

Al cap d'un moment, la veu misteriosa tornava a ressonar per tota la casa:

- Porteu-me un llum! Porteu-me un llum!

Confians que es tractava del propietari de la casa, mare i fill van enfilegar escales avall, en direcció al lloc d'on venia la veu.

- Porteu-me un llum! Porteu-me un llum! -insistia sense parar.

En Biel i la senyora Catalina van travessar un passadís que els va dur fins a una porta entreoberta.

- És aquí, mare. La veu surt d'aquesta habitació -va dir en Biel mentre sentia com li tremolaven les cames de por.

Van obrir la porta molt a poc a poc i van entrar a l'habitació intentant no fer soroll. Era una sala on en un racó hi havia un home assegut en una gran butaca. Era un senyor molt molt vell, que semblava que tingués més de cent anys amb una barba blanca tan llarga, que se li arrossegava per terra. I, el més curiós de tot és que a les mans hi tenia un llibre obert.

- Vine aquí, nen, vine sense por -va dir el vellet-. Acosta'm l'espelma, que no puc llegir.

En Biel va creure sense protestar, i va aguantar l'espelma al costat del llibre.

- - Gràcies, fill. Ara sí que m'hi veig.

I el vell es va posar a llegir, devorant pàgina rere pàgina sense badar boca.

Al cap d'una bona estona, quan a en Biel ja li feia mal el braç de tant aguantar l'espelma, el vell va tancar el llibre d'un cop sec. Plas! I, aixecant la mirada lentament, va dir:

- Gràcies a tu he pogut acabar el llibre. Ja començava a pensar que no ho aconseguiria mai. Fa 75 anys que sóc mort. Em vaig morir de sobte, una tarda plujosa com la d'avui, mentre estava assegut en aquesta butaca llegint aquest llibre tan interessant. I, com que a mi no m'ha agradat mai deixar les coses a mitges, no podia descansar en pau fins haver-lo acabat. I ho he fet gràcies a tu. Ara ja me'n puc anar al cel, però abans vull agrair-te això que has fet per mi...

I assenyalant un amagatall que hi havia al terra de la sala, el vell va confessar a en Biel que allà dins hi trobaria un tresor. Un cofre ple de monedes d'or que eren per a ell i la seva mare com a recompensa per haver sigut tan amable d'acostar-li un llum per poder acabar el llibre.

En Biel va endinsar-se en el cau secret i al cap de poc en sortia, davant la mirada atònita de la senyora Catalina, carregat amb el cofre de les monedes d'or.

- Mira, mare... Som rics! -va dir en Biel amb un somriure d'orella a orella-. Em sembla que a partir d'ara ja no tornarem a passar gana ni haurèm de tornar a demanar almoïna mai més.

Al cap d'una estona, en Biel i la senyora Catalina van veure com el vellet venerable desapareixia del seu costat, esfumant-se com si fos un fantasma.

- Adéu, bon home... Que descansen en pau. I moltes gràcies pel tresor! -va cridar en Biel quan gairebé ja no se'l veia.

D'aquesta història ja fa uns quants anys. Amb el tresor, mare i fill van comprar aquella casa de camp tan atrotinada i, a poc a poc i a base de treball, l'han aconseguida transformar en una masia ben bonica, envoltada d'unes oliveres que floreixen puntualment cada primavera. En Biel i la senyora Catalina saben que és la millor casa del món. I hi viuen feliços i mengen anissos, gràcies a la tènue llum d'una espelma amb que va il·luminar la lectura d'un fantasma.

Guió: J. M Hernández Ripoll

(Extret de: www.unamadecontes.cat)

EL PATUFET

Guia didàctica

EL CONTE

El Patufet és un conte tradicional català, el protagonista del qual és un nen molt menut, treballador i a la vegada molt tossut. D'autor anònim, ens explica la immaduresa del protagonista., i a la vegada, el despreniment matern.

Aquesta rondalla catalana reflecteix un món tradicional, tal com era abans de la revolució industrial: un pare que treballa al camp, una mare que es queda a casa cuidant el seu fill...

FITXA TÈCNICA

Títol: *El Patufet*

Autor: anònim

Il·lustrador: Olison, José M. Olagorta

Guió: J. M. Hernández Ripoll

Tècnica que fa servir: paper retallat i pinzell

Durada: 8.40 minuts

Cicle al qual va dirigit: cicle mitjà d'aula d'acollida

QUÈ TREBALLAREM?

La proposta didàctica que es presenta en aquest dossier inclou els continguts relacionats amb les competències bàsiques que es detallen a la pàgina següent. Hi hem destacat en verd i en cursiva les activitats incloses en el quadern de l'alumne, totes corresponents a la dimensió literària i a la comunicativa.

En les orientacions, a més d'estar en verd i en cursiva, les activitats corresponents al quadern de l'alumne estan precedides pel símbol que encapçala l'activitat al quadern i amb el número de l'activitat entre parèntesis. També hi hem inclòs la imatge de la pàgina on es treballa l'activitat corresponent, a fi de facilitar-ne la localització.

La resta d'activitats proposades en aquesta guia estan simplement precedides del títol en negreta.

CONTINGUTS QUE ES TREBALLEN

COMPETÈNCIA COMUNICATIVA LINGÜÍSTICA I AUDIOVISUAL	Dimensió literària	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Estructura del conte: el desenllaç</i> • <i>Frases versificades i cantades</i> • <i>El nom dels personatges</i> • <i>L'adjectivació</i> • <i>La comparació</i> • <i>Les frases fetes</i> • <i>La rima</i> • <i>Les onomatopeies</i> • <i>El diàleg</i> • <i>Les qualitats del protagonista</i> • <i>Els títols del contes populars</i>
	Dimensió comunicativa	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Expressió de vivències</i> • <i>Vocabulari «Els vestits»</i> • <i>Esriptura d'una recepta.</i> • <i>Elaboració d'una fitxa</i> • <i>Vocabulari relacionat amb les verdures</i> • <i>Comprensió del conte</i> • <i>Esriptura d'un text narratiu</i> • Els valors del conte • Dramatització del conte • Comentari a partir d'una imatge • Explicació del conte
	Competència audiovisual	<ul style="list-style-type: none"> • Enregistrament de la cançó
Tractament de la informació i competència digital	<ul style="list-style-type: none"> • Taller de subtitulat • Elaborem el nostre conte • El Patufet a Internet 	
Competència artística i cultural	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura de la imatge: tècnica, color i línia 	

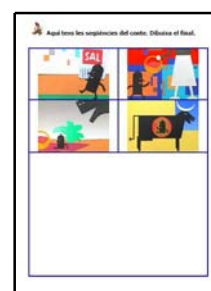
DIMENSIÓ LITERÀRIA

Activitats per abans de veure el conte

1. Presenteu el conte del Patufet. Com que els nens i nenes són d'aula d'acollida, segurament no hauran sentit parlar mai d'aquest conte català.
2. Podeu portar a la classe un llibre del Patufet. Els nens i nenes poden fullejar-lo i, amb el vostre ajut, entendre'n l'argument.
3. Trebal·leu la primera imatge del conte. Amb la imatge fixa, comentarem als nens la informació que ens dóna: el títol, *El Patufet*, és el nom del nen protagonista i, a les seves mans, hi té una moneda.

L'estructura del conte (activitat 1). Inicieu una conversa per tal de recordar l'argument del conte. A continuació, de manera col·lectiva, expliqueu les quatre imatges que surten al quadern i converseu sobre el final del conte. Una vegada acabada la conversa, cada alumne pot dibuixar el seu final. Seria bo poder compartir oralment els dibuixos que ha fet cadascú per tal d'ajudar-los en la seva expressió.

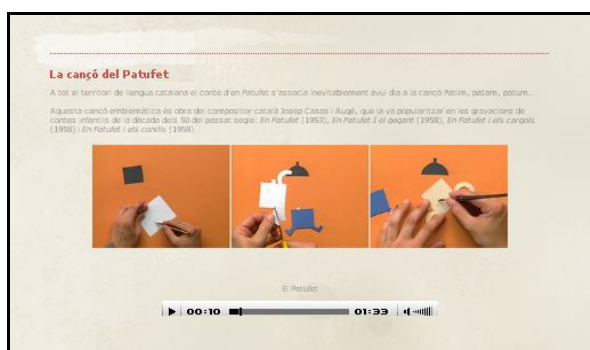

Les frases versificades i cantades (activitat 2). Molts contes contenen frases versificades i cantades: en Patufet, per evitar que el trepitgin, va cantant pel camí.

Demaneu al nens si es recorden de la cançó que cantava el Patufet. Aquesta cançó és obra del compositor català Josep Casas i Augé, que la va popularitzar als anys cinquanta del segle passat. Feu que l'escoltin i, després, anoteu la lletra a la pissarra perquè la puguin copiar al quadern. Trobareu la música al bloc:

<http://www.unamadecontes.cat/web/blog/tema/4#>

Els personatges dels contes (activitat 3). Segons la classificació de Joan Amades, en Patufet pertany als contes de les rondalles meravelloses que narren les peripècies d'un personatge. Hi trobem, com a personatges principals: en Patufet (un noi valent, treballador i molt tossut; és molt petit i encara depèn de la seva mare, però vol ajudar), la mare (que estima molt el Patufet, però que cedeix enfront la petició del seu fill), el pare (que treballa per mantenir la família) i, finalment, el botiguer i el bou, l'animal que es menja el Patufet.

Comenteu (després de tornar a veure el conte) els personatges del conte. Aneu aturant la imatge cada vegada que hi surt un personatge i anoteu-ne el nom a la pissarra. Podeu fer diferents preguntes sobre els personatges:

- Com és el Patufet?
- Com és el pare?
- Com és la mare?
- On surt el botiguer?
- Heu vist alguna vegada un bou?

L'adjectiu (activitats 4 i 15). La imatge que apareix del Patufet és una bona oportunitat per treballar les emocions: en aquest cas, content-trist (alegre-enfadat).

També l'activitat 15 ens permet treballar les qualitats del protagonista: espavilat, valent, tossut...

La comparació (activitats 5 i 17). El conte, com a narració que és, presenta aspectes lingüístics molt interessants: hi apareixen recursos literaris com la comparació. El conte del Patufet ofereix un bon grapat de mostres d'aquest recurs:

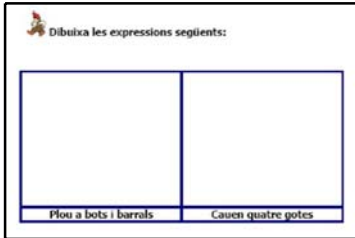
En Patufet és petit com una puça; es petit com un gra d'arròs...

Els pares tremolen com un flam

El Patufet està més content que un gínjol

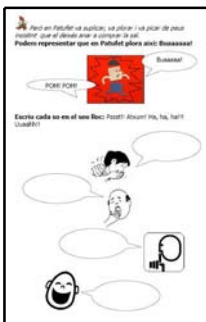
Amb els nens d'aula d'acollida podem treballar les comparacions més senzilles, tot acompanyant-les de gestos i fotografies.

Les frases fetes (activitat 7). Al conte hi surten dues frases fetes relacionades amb la pluja. Aquesta activitat es pot emmarcar en el treball d'observació del temps que fa, present entre les rutines d'aula, il·lustrant-lo amb fotografies tretes de la xarxa:

Les rimes (activitat 12). *El Patufet* és un conte ric en els jocs de paraules rimades. Per això es proposa que, seguint el model del Patufet, completem unes rimes a partir d'unes pistes que es donen, ja que es tracta d'alumnes d'aula d'acollida i no tenen gaire vocabulari.

Les onomatopeies (activitat 13). Aquest recurs literari té molta importància en el curs de la narració dels contes; en els nostres dies s'ha emparentat amb el llenguatge visual del còmic. Ara bé, cal tenir en compte que cada cultura ha elaborat unes onomatopeies diferents. Treballar-les a l'aula d'acollida implica donar a conèixer als alumnes un producte de la nostra cultura. Abans de fer l'activitat del

quadern, els ensenyarem altres onomatopeies catalanes:

- Esternut (*atxim*)
- Lladruc (*bup-bup*)
- Explosió (*bum-bum*)
- Menjar (*nyam nyam*)
- Beure (*gloc-gloc*)
- Caure (*patapam- pataplam*)

Els podem demanar que ens diguin l'onomatopeia equivalent en la seva llengua.

Els títols dels contes (activitat 18). Esmentarem títols d'altres contes populars per tal de fer veure que, sovint, ja ens assabentem del nom del o la protagonista. Recomanem fer aquesta activitat mentre ensenyem llibres de contes i fem un petit comentari de cada protagonista.

Aquesta activitat també propicia que demanem als alumnes que ens citin contes del seu país d'origen.

DIMENSIÓ COMUNICATIVA

El personatge i el seu vestit (activitat 6). Segurament estem acostumats a veure al Patufet amb barretina. El dibuixant Olison l'ha dibuixat amb boina. És un bon moment per presentar als alumnes diferents dibuixos d'en Patufet, que trobareu fàcilment a la xarxa. Podeu parlar de la seva vestimenta i de quina manera anem vestits nosaltres en l'actualitat. Podem fer referència a un vocabulari mínim relacionat amb els vestits a partir de les preguntes: Com vas vestit? Què portes?

Fem una recepta de cuina (activitat 8). Una activitat ja clàssica a les aules d'acollida consisteix a presentar un plat habitual a la nostra taula –en aquest cas, el pa amb tomàquet– i aprofitar-ho per introduir un text instructiu: la recepta de cuina. Caldrà preveure els ingredients per sucarr el pa a l'aula i tastar-lo. Després de vivenciar-ho, ho recollirem per escrit.

Fitxa del bou (activitat 9). Aquesta activitat permet vincular el que es fa a l'aula d'acollida amb el treball de coneixement del medi a l'aula ordinària.

Saber elaborar una fitxa a partir d'una informació donada per la mestra és una estratègia de suport didàctic que serà útil a l'alumnat. Podem explicar oralment com és el bou i, a la vegada, anar anotant a la pissarra unes frases de resum, a partir de les quals emplenaran la fitxa. És interessant que cada alumne comparteixi la informació que ha escrit a la seva fitxa.

Expressió oral: imagem un somni (activitat 10). Partint del fet que en Patufet es va adormir, la proposta serà explicar un somni, orientat a partir de preguntes prèvies. Òbviament, la producció que en resultarà variarà molt en funció del nivell de llengua de cada alumne.

Vocabulari: els productes de l'hort (activitat 11). El conte se situa en un medi rural. La importància de la col dins del conte ens permet presentar-lo quan estem treballant el vocabulari dels aliments. Sovint una de les activitats és elaborar un mural de fotografies i

vocabulari. Aquesta activitat en seria un bon complement.

Comprensió del conte: fem un dibuix (activitat 14). La mestra llegirà el fragment en veu alta i detectarà les dificultats de comprensió que presenti. Un cop aclarides, cada nen dibuixarà el que ha entès. Si es veu possible, després ho explicaran en veu alta.

Diàleg: a la botiga (activitat 16). Aquesta activitat permet practicar frases d'ús habitual, tal com fem sovint a l'aula d'acollida, emmarcades en la prioritat de potenciar l'ús comunicatiu de la llengua. Saber què es diu a la botiga: com es demana tanda, com es fa l'encàrrec, com agraïm el servei, com ens acomiadarà el botiguer...

Fóra bo dramatitzar algun d'aquests diàlegs. Moltes aules d'acollida tenen el racó de la botigueta, que es podria aprofitar.

❖ **Els valors del conte.** El conte ens transmet el valor de la valentia, com a lluita enfront l'adversitat, i, a la vegada, la fortalesa, saber afrontar el risc: tenir confiança en les pròpies capacitats, ser valents enfront dels petits reptes quotidians. Però també és un advertiment davant de la temeritat que suposa anar sol pel món quan encara no es té prou maduresa.

Iniciar una conversa sobre aquests valors a l'aula d'acollida probablement ens porti a confrontar dues formes diferents de viure la infantesa, segons la cultura on s'ha nascut: nens arribats de països pobres probablement ja hauran experimentat l'autonomia personal en el seu entorn d'origen; caldrà preguntar si en el nou entorn continuen mantenint aquesta autonomia: Qui de vosaltres ve sol a l'escola? Qui va a comprar? Ajudeu el pare i la mare? En quines feines?

Si ho voleu treballar a partir del conte, al bloc trobareu fragments que podeu aprofitar: <http://www.unamadecontes.cat/web/blog/tema/128#>. També hi veureu un exemple de treball de reflexió a partir del conte fet a l'escola Puigcerver de Reus: <http://www.unamadecontes.cat/web/blog/tema/131#>

❖ **Dramatització del conte.** Si consulteu aquest web, us hi trobareu el conte del Patufet per fer dramatitzat:

http://www.xtec.es/sedec/anypatufet/patufet_pri/escoltar%20i%20parlar/dramatit.pdf

❖ **Monument al Patufet.** A Granollers hi ha un monument dedicat al Patufet. Comenteu amb els vostres alumnes quin moment del conte està representat en aquesta estàtua, que podeu projectar:

Monument al Patufet a la Plaça Folch i Torres de [Granollers](#), obra d'[Efraïm Rodríguez](#)

❖ **Expliquem el conte**

En aquest enllaç hi trobareu un *power point* amb dibuixos del Patufet fets per la Imma Juncà. Els nens i nenes poden explicar el conte amb l'ajut de les il·lustracions:

<http://www.slideshare.net/sandrajaime/power-point-patufet>

COMPETÈNCIA AUDIOVISUAL

❖ **Enregistrar la cançó amb el programa Audacity.** Aquí teniu un tutorial per si el voleu consultar: <http://www.xtec.cat/xtecmedia/radio/index.htm>

TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ I COMPETÈNCIA DIGITAL

El web *Una ma de contes* esdevé una eina fantàstica a l'aula d'acollida. Us fem algunes propostes de treball que l'aprofiten:

❖ **Taller de subtitulat.** Aquest taller ens permet subtitular la narració oral amb frases molt simples o, fins i tot, limitant-nos a paraules clau, en funció del nivell de llengua de l'alumnat a qui vulguem adreçar el conte subtitulat. Ho podem aprofitar per adaptar els contes i així facilitar-ne la comprensió.

Una altra opció és fer que els alumnes el subtitulin per grups; en aquest cas, l'objectiu és activar els coneixements de llengua de cada grup i fer que els apliquin a una tasca

de síntesi del que han entès. En funció del nivell de llengua, podem demanar que hi escriguin una paraula (*Bou*) o que facin una frase simple (*El bou es menja el Patufet*).

❖ **Elaborem el nostre conte.** Podem elaborar un conte col·lectivament amb l'ajut dels tallers del web i després enviar-lo a l'espai de l'usuari del bloc. Aquí en teniu un exemple: l'escola La Vall del Terri ha fet un conte popular xinès, *En Nihao i els colors de la pau*:

<http://www.unamadecontes.cat/web/blog/chapter/2204>.

En comptes d'elaborar un conte nou, podem fer una versió del Patufet; l'escola Cascavell de Sant Adrià ho va fer amb el conte *La sirena i les pomes*:

<http://www.unamadecontes.cat/web/blog/tema/123#>

ALTRES PROPOSTES DE TREBALL

Destaquem tres propostes de treball molt interessants que podeu trobar a Internet:

❖ **Escoltem, parlem i dibuixem.** Una idea molt simple i de bon aplicar a l'aula d'acollida és la que s'ha dut a terme a l'escola Rosselló Pòrcel, de Santa Coloma de Gramenet. Treballa la competència comunicativa (escoltar, comprendre, parlar, conversar) i la competència artística:

<http://www.unamadecontes.cat/web/blog/chapter/1493>.

❖ **Treball sistematitzat.** Els tutors d'acollida de Badalona, en el marc de la formació LIC, han elaborat i pautat materials per treballar altres contes de la pàgina amb alumnat nouvingut:

<http://www.xtec.es/serveis/crp/a8930002/recursos/liccontes/index.htm>.

❖ **El Patufet radiat.** Podem escoltar el conte en una altra versió a <http://www.edu365.cat/infantil/catradio/patufet.htm>. Aquesta versió està pensada per a educació infantil, però també és adient per alumnat d'aula d'acollida.

❖ **El joc d'oca del Patufet.** Amb motiu de l'any Patufet, des del SEDEC es va elaborar un material molt interessant relacionat amb el conte. Com a exemple, aquí teniu un vincle que us portarà a un joc de l'oca fotocopiable per treballar-hi de manera lúdica:

http://www.xtec.es/sedec/anypatufet/patufet_pri/escoltar%20i%20parlar/jococa.pdf

WEBGRAFIA

- <http://www.unamadecontes.cat/web/blog/tema/4#>

Podeu trobar-hi informació sobre:

- La revista *Patufet*
- Els personatges de mida molt petita.

ANNEX 1: ACTIVITATS DE LECTURA DE LA IMATGE

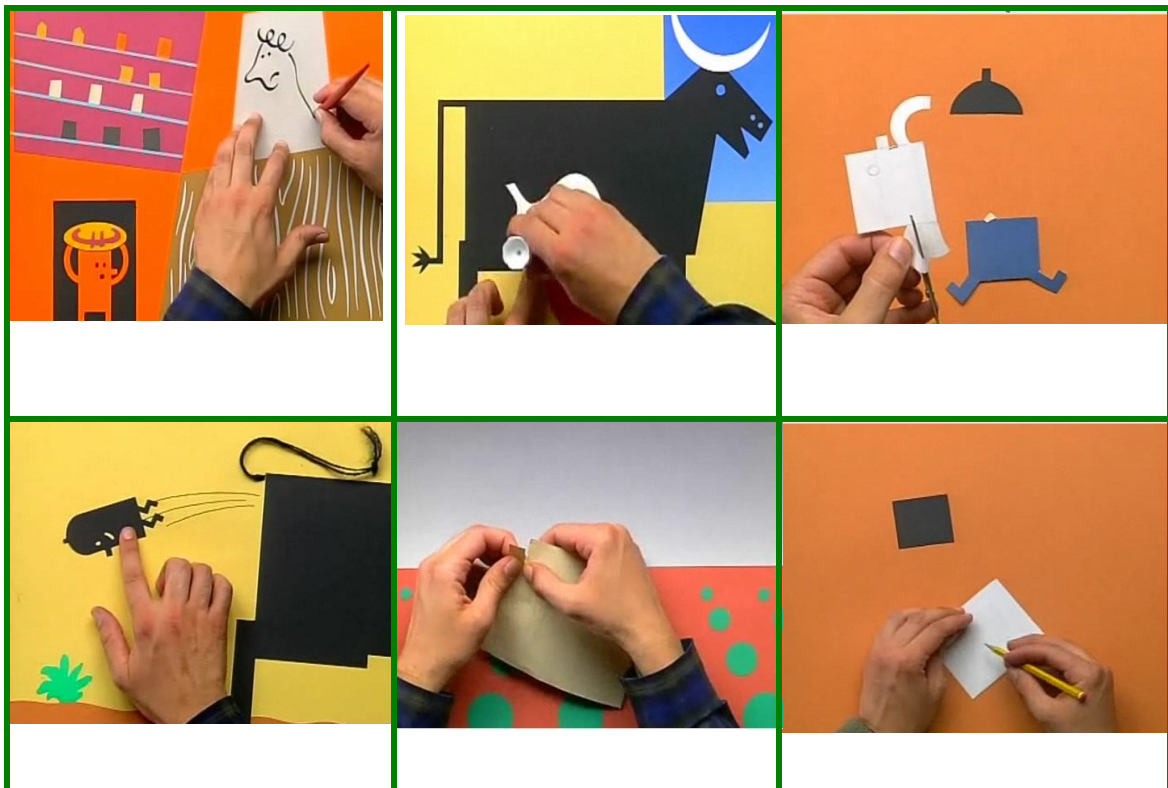

1. Què fa la mà? Amb quines *eines* i quins *materials* ho fa?
Fes una *frase* per cada fotografia. Fixa't en l'exemple:

LA MÀ
PINTA LA CARTOLINA
AMB LA PLOMA

La mà	retalla pinta dibuixa enganxa mou	la cartolina el paper	amb	el pinzell el llapis la ploma la pega les tisores les mans el dit
-------	---	--------------------------	-----	---

2. Quines *diferències* hi veus?

DIBUIX DEL CONTE

És de cartolina.
És de color...
És...

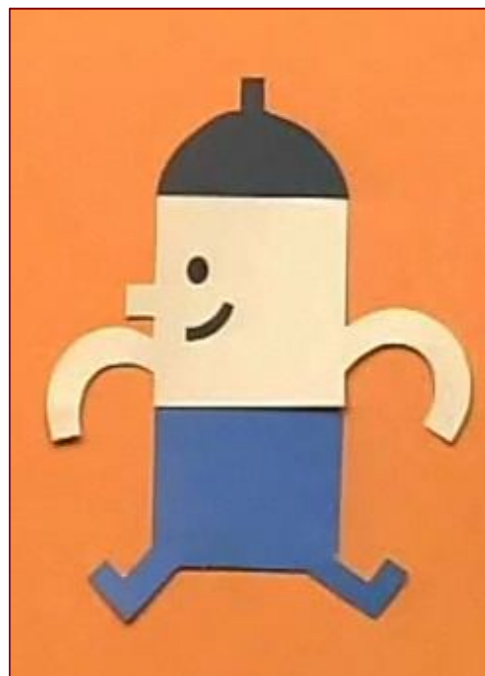

FOTOGRAFIA

És de...
És de color plata i or.
És de veritat.

3. Què li falta al Patufet?
Dibuixa-li-ho:

4. Amb *pintura blanca*, la mà ha representat...

La lluentor de la...

Les gotes de la...

Les vetes de la...

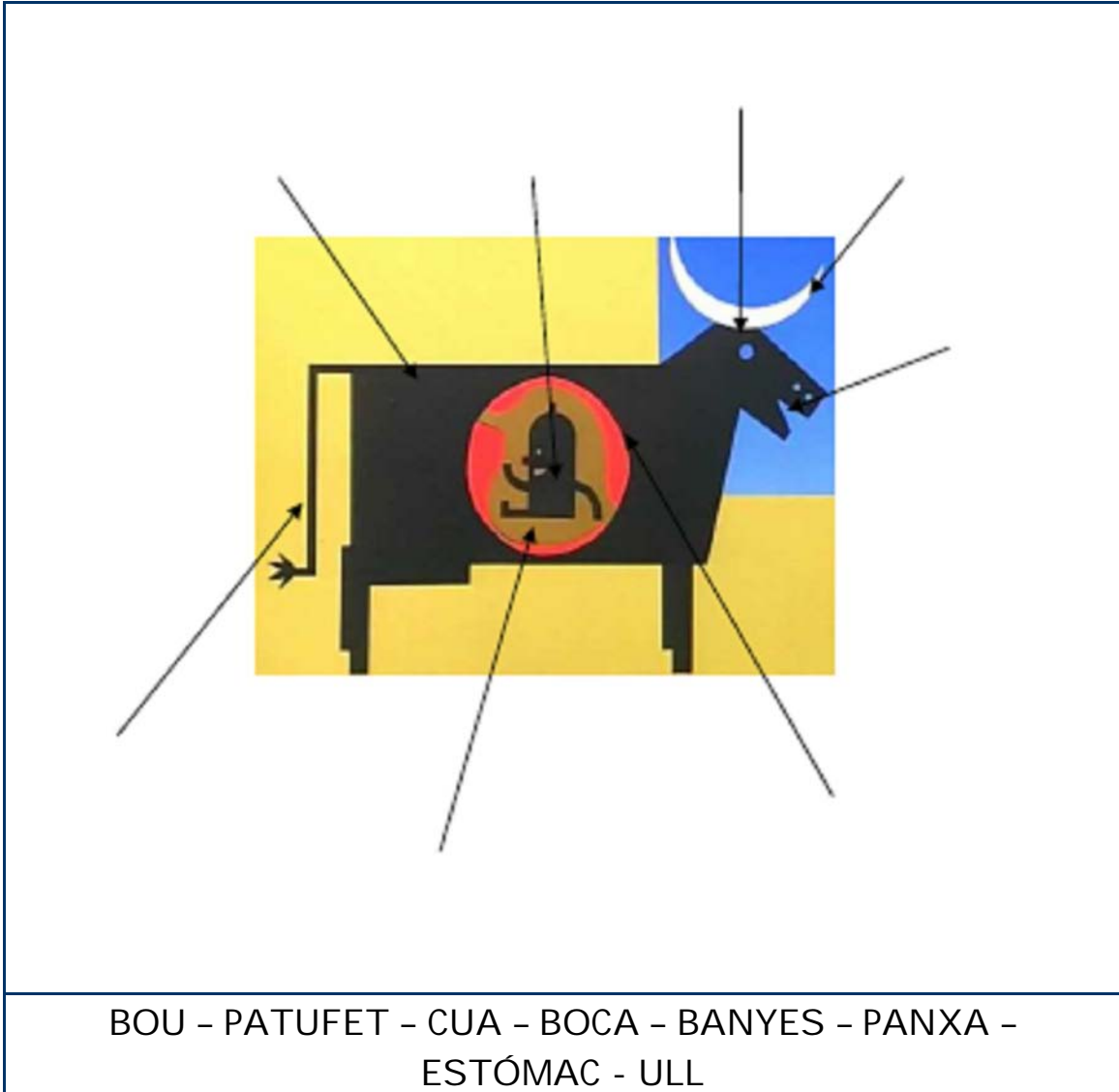

5. Aquest conte té molt color. De quin *color* és el *fons* en aquestes imatges?

6. Posa *noms* a totes les parts del dibuix:

7. *Acaba el dibuix* d'aquest carrer:

ANNEX 2: TEXT DEL CONTE

EL PATUFET

Patim, patam, patum.
Homes i dones del cap dret,
patim, patam, patum,
no trepitgeu en Patufet!

Quiets! Ara hem d'anar en compte. Si qualsevol dia sentiu aquesta cançó... sisplau, vigileu on poseu els peus, per què vol dir que en Patufet és a prop.

Patim, patam, patum.
Homes i dones del cap dret,
patim, patam, patum,
no trepitgeu en Patufet!

El sentiu? On deu ser? No el veig...

Patim, patam, patum.
Homes i dones del cap dret,
patim, patam, patum,
no trepitgeu en Patufet!

El veieu, ara?

Pobre Patufet! Sempre ha d'anar cantant per por que no el trepitgin sense voler, i l'esclafin. Com que és més petit que una puça, doncs és clar, ningú no el veu i això és un perill... Per això no para mai de cantar...

Patim, patam, patum.
Homes i dones del cap dret,
patim, patam, patum,
no trepitgeu en Patufet!

En Patufet viu amb el seu pare i la seva mare. És molt simpàtic i molt treballador perquè sempre està disposat a ajudar tothom, però, renoi!, ningú no sap d'on ha sortit tan petit. Perquè mira que n'és de petit... petit com un gra d'arròs...

Un dia, la seva mare mentre feia el dinar es va adonar que se li havia acabat la sal.

- Mare, ja hi aniré jo a comprar-te la sal, va oferir-se de seguida en Patufet.

Però a la seva mare no li feia gens de gràcia que anés a comprar tot sol. Com que era tan petit, la senyora tenia por que algú no el veiés i el trepitgés. Però en Patufet va suplicar, va plorar i va picar de peus insistint que el deixés anar a comprar la sal. Tant ho va demanar, que farta de sentir-lo la mare va acabar donant-li una moneda i el va deixar marxar.

En Patufet es va abaixar la boina fins a les orelles i se'n va anar a comprar més content que un gínjol. Això sí, pel camí, mentre feia rodolar la moneda, anava cantant la seva cançó:

Patim, patam, patum.
Homes i dones del cap dret,
patim, patam, patum,
no trepitgeu en Patufet!

Quan en Patufet va arribar a la botiga, es va posar a cridar:

- Sisplau, senyor botiguer, un paquet de sal.

I el botiguer mirava per tots costats, amunt i avall, i no veia ningú per enlloc. Cansat de buscar va preguntar:

- Qui dimonis crida? Si no veig ningú!

- Que no em veu? -va contestar en Patufet-. Sóc jo, en Patufet, i vull un paquet de sal.

El botiguer va tornar a mirar, repassant amb la mirada tots els racons de la botiga fins que va veure una moneda que es bellugava per terra. Però no veia qui era el que la portava i li demanava un paquet de sal.

Finalment el botiguer va decidir agafar la moneda i en el mateix lloc va deixar un paquet de sal que, per sort, va quedar damunt d'en Patufet.

En Patufet el va agafar, era petit però molt fort, i va sortir de la botiga cantant a crits:

Patim, patam, patum.
Homes i dones del cap dret,
patim, patam, patum,
no trepitgeu en Patufet!

Cantava ben fort, perquè la gent no l'aixafés. I quan sentien la cançó, la gent s'aturava, estranyada de sentir la veueta que sortia d'un paquet de sal.

Patim, patam, patum.
Homes i dones del cap dret,
patim, patam, patum,
no trepitgeu en Patufet!

Quan la seva mare el va veure arribar amb la sal es va posar molt contenta i el va felicitar. Així doncs, l'endemà, en Patufet va aprofitar per demanar a la mare que el deixés anar a portar el dinar al pare allà on treballava.

- Que no veus que no podràs amb el cistell -el va advertir la mare.

Però en Patufet que, com hem dit abans, era molt fort, va agafar el cistell i se'l va carregar a coll com si res. Quan la seva mare va veure que era capaç de portar-lo sense esforç va consentir a deixar-lo anar.

I en Patufet, carregat com un burro, va sortir al carrer tornant a cantar la seva cançó:

Patim, patam, patum.
Homes i dones del cap dret,
patim, patam, patum,
no trepitgeu en Patufet!

Però, de camí a la fàbrica on treballava el pare, es va posar a ploure a bots i barrals. I en Patufet, per no mullar-se, el primer que se li va ocórrer va ser amagar-se sota una col. I vet aquí quina mala sort, que en aquell moment va venir un bou i, d'una queixalada, se la va menjar. I amb la col, el bou també es va empassar en Patufet.

Mentrestant el pare estava tot impacient esperant que li portessin el dinar. Després d'uns minuts, en veure que no arribava ningú, va decidir anar-se'n cap a casa a veure què passava.

- Que no ha vingut en Patufet amb el teu dinar? -va preguntar la mare en veure'l arribar.

I aleshores tots dos van començar a patir preguntant-se on era en Patufet i què li devia haver passat. Els pares d'en Patufet van agafar-se les mans tremolosos com un flam, però de seguida van decidir sortir a buscar-lo. I per trobar-lo anaven cridant:

- Patufet, on ets? Patufet, on ets?

I en Patufet contestava:

- Sóc a la panxa del bou, que no hi neva ni hi plou!

Però el pare i la mare no el sentien. I anaven per aquí i per allà sense parar de cridar:

- Patufet, on ets? Patufet, on ets?

- Sóc a la panxa del bou, que no hi neva ni hi plou! Quan el bou farà un pet sortirà en Patufet!!

- Patufet, on ets? Patufet, on ets?

- A la panxa del bou, que no hi neva ni plou. Quan el bou farà un pet sortirà en Patufet!!

De sobte el bou va aixecar la cua i va fer un gran pet. PEEEEEEETTTTTT...

I va sortir volant en Patufet.

Patim, patam, patum.

Homes i dones del cap dret,

patim, patam, patum,

no trepitgeu en Patufet!

El sentiu? Ja s'allunya... És en Patufet, petit com un mosquit, però un nen que és tot cor.

Psst, una mica de silenci sisplau! Ja no sento res... En Patufet ja ha passat i ja puc continuar caminant.

Recordeu's-en! Quan sentiu allò de:

Patim, patam, patum.

Homes i dones del cap dret,

patim, patam, patum,

no trepitgeu en Patufet!

Quedeu-vos quiets com una estàtua... que passa en Patufet!

Guió: J. M Hernández Ripoll

(Extret de: www.unamadecontes.cat)